Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hээ гарана | № 186 (13675) | 1974 оной августын 10, суббото | Сэн 2 мүнгэн

Волгоградай областиин Калачевско районой „Волго-Дон" совхозой трактористнууд нүхэд Стенковой, Колесников, Власов, Дерезенко, Жолудь, Мирсков гэгшэдтэ

Хүндэтэ нүхэд!

Танай звено «ДТ-75М» гэжэ гурбан трактораар сүүдхэ соо 46 гектар газар хахалха нормын орондо 103,6 гектар хахалаа гэhэн мэдээсэлhээ харахада, ургаса хуряалгын үедэ техникын эгээн үндэр бүтээсэ туйлахын түлөө социалис мүрысөөнэй хүдөө ажахын бусад түхэлэй хүдэлмэри дээрэшье дэлгэржэ байhые гэршэлнэ.

Намарай тарилга хэгдэхэ газарай хүрьhые хаhа саг соонь бэлдэбэл, намарай паар хахалбал, агротехникэдэ угаа ехэ үүргэ дүүргэдэг гэжэ колхозууд, совхозуудай ажалшад мэдэнэ. Энэ хадаа элбэг баян ургаса абаха шухала арга нүхэсэлнүүдэй нэгэн болоно. Тиимэл ушарhаа таанадай гаргаhан гайхамшаг үүсхэл—газар хахалдаг тракторнуудые эгээн ехэ бүтээсэтэйгээр ашаглажа, хүдэлмэриин болзорнуудые хороолго арадай ажахын шухала удха шанартай байна.

Трактор бүхэнэй үндэр бүтээсэ туйлабал, экономическа бага бэшэ ашаг үрэ хангаха, хүдөө ажахын үйлэдбэриин гарза гаргашые хороохо, поли ба фермэнүүдтэ үсөөн техникэ хэрэглэн, бүри хямда сэнтэй продукци абаха арга олгохо байна.

Ажалай амжалта туйлаhантайтнай дашарамдуулан, нүхэд, таанадые амаршалаад, энэ дүй дүршэлтнай намарай тарилгын хэгдэхэ газарай хүрьhэ бэлдэдэг, намарай паар хахалдаг трактористнуудай олон арбаад, мянган звенонуудай шадабари болохо байха гээд найданаб. Танай звено, «Волго-Дон» совхозой бүхы механизаторнууд намарай хүдөө ажахын бүхы хүдэлмэрие нэрэтэй солотойгоор, богони болзор соо дүүргэхэ, тиин ерэхэ жэлдэ баян ургаса абалгын hайн үндэhэ hуури табиха гээд найдажа байhанаа элирхэйлнэб.

Л. БРЕЖНЕВ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневтэ

Хүндэтэ Леонид Ильич! «Московский» совхозой ростовско таряа хуряалгын мастернуудта Танай эльгээhэн амаршалгын халуун үгэнүүд хүдөө нютагуудай бүхы ажалшадай дунда социалис мүрысөөнэй шэнэ дэбжэлтэ үүсхээ. Волгоградска областиин Калачевско районой Ленинэй орденто «Волго-Дон» гэжэ совхозой механизаторнууд эршэмтэй габшагайгаар ажаллажа, түсэбтэ табан жэлэй тодорхойлхы жэлэй таряа хуряалгые тэмдэглээ. Энэ совхоз эртын ороohото ургамалнуудай хуряалга область доторо түрүүлэн түгэсхэhэн, гүрэндөө таряа худалдаха уялгануудаа дүүргэhэн байна. Таряа тушаалга үргэлжэлhөөр, Эхэ оронойнгоо амбаарта миллион үлүүтэй пүүд ороohо оруулха гэжэ шиидэнхэй.

Хүдөө ажахын хүдэлмэридэхи шэнэ, шухала шата— намарай тарилгын хэгдэхэ газарай хүрьhэ бэлдэхэ, намарай паар хахалха хаhа саг эхилээ. Таряа хуряажа дүүргээд, нүгөөдэ харюусалгата хүдэлмэреэ гвардейскэ ёhoop эрхилхэ, 1975 ондо тарилгын хэгдэхэ газарай хүрьhэ энэ дары бэлдэжэ эхилхээр шиидээбди. Жэшээ абамаар юумэн манда бии. Баатар габьяата совет сэрэгшэд Сталинградай оршондо 1942 ондо манай совхозой газар дээрэ фашис булимтарагшадые эсэслэн хүреэлээ бэлэй. Гайхамшаг зориг, шэн габьягарган Волгодохи түүхэтэ илалтада ехэ туhа хүргэhэн юм.

«ДТ-75М» гэжэ гурбан трактор жолоододог зургаан трактористhaa бүридэhэн манай звено хоёр халаагаар хүдэлмэриилжэ, августын 3-да сүүдхын турша соо 46 гектар нормын орондо 103,6 гектар газар хахалаа гэжэ Танда угаа ехэ баяртайгаар элидхэнэбди.

Совхозой бүхы механизаторнууд газар хахалдаг тракторнуудаар үндэр бүтээсэ туйлаха, намарай тарилгын хэгдэхэ газарай хүрьhые — августын 15 хүрэтэр, харин намарай паар хахалалгаяа сентябриин 15 хүрэтэр дүүргэхэ гэжэ шиидэнхэй.

Түсэбтэ табан жэлэй түгэсхэлэй жэлдэ элбэг баян ургаса абахын тула шухала бүхы юумэ хэхэбди, социалис Эхэ оронойнгоо хүсэ шадал улам бэхижүүлхэ хэрэгтэ зохихо хубитаяа оруулхабди гэжэ КПСС-эй ленинскэ түрэл Центральна Комитедые, хүндэтэ Леонид Ильич, Таниие найдуулнабди.

Звеньевой В. Я. Стенковой, трактористнууд — Л. Д. Колесников, П. В. Власов, В. И. Дерезенко, М. А. Жолудь, В. Б. Мирсков.

ОРДЕН БАРЮУЛАГДАБА

Хүн зоной бэе махабад болбосоруулан бэхижүүлгын шухала байhые олоной дунда ойлгуулан дэлгэрүүлхэ, физкультурна хүдэлөө хүгжөөхэ талаар аша үрэ ехэтэй хүдэлмэри ябуулhанай түлөө **«Советский спорт»** газетэ СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указаар **Ажалай Улаан Тугай** ордедоор шагнагдаба.

Газетын 50 жэлэй ойдо, тэрээндэ орден барюулалгада зорюулагдаhан баярай суглаан августын 8-да Москвада болоо.

(ТАСС).

Тодорхойлхы жэлэй габшагай алхамууд

Таряа хуряалга эхилбэ

ГОРОХ ТҮЛЭГ ХУРЯАГДАНА

БЭШҮҮР. hүүлэй үедэ хура бороо ороогүй, наратай халуун үдэрнүүд байжа, таряанай ургаса хараа байса шарлуулаа. Илангаяа, горох, ешмээнэй ороohон эдеэшэжэ, амяарлан хадаха, сабшахаар болобо.

Аймаг соогоо ороohо таряа ехээр ургуулдаг ажахынуудай нэгэн—Бэшүүрэй совхоз мүнөө хэдыдэхи үдэрөө горох амяарлан хадажа, баал суглуулан сохижо байнхай, Ажахын гурбадахи бригадада үнинэй комбайнер П. П. Григорьев хонсаараа 70 гектар горох хоёр үдэр соо сабшаад, тэрэнээ мүнөө хуряажа абахадаа, 452 центнер ороohо сохёод байна.

Тэрэшэлэн энэл совхозой дүрбэдэхи тракторна бригадада горохой ургаса хуряалга түлэг дунда. Эндэ комбайнернууд М. Ткачев, М. Баженов гэгшэдэй горохой ургаса амяарлан хадахадань, хадаhан хойнонь тэрэниие Потап Ткачёв, Василий Григорьев гэгшэд комбайнаар суглуулан сохино. Тиигэжэ совхозой тоогууд дээрэ шэнэ ургасын түрүүшын 1000 гаран центнер горохой ороohон болобо.

Эдэ үдэрнүүдтэ «Рассвет» колхозойхид хүрэнгын ешмээнэй ургаса хуряажа дүүргэхээ байна.

Г. ГРОМОВ,
аймагай «Бичурский хлебороб» газетын редактор.



ДААБАРЯА ҮЛҮҮЛНЭ

Улаан-Үдын аймагай «Искра» колхозой гурбадахи отделениин үнинэй дүршэлтэй механизаторнууд Калистрат Иванович Трифонов комсомол Петр Трифонов хоёр аймаг дотороо эгээн түрүүлэн унагаагдаhан горохой баалнуудые сохижо захалба. Түрүүшын үдэр комбайнернууд бүрсэ 14—15 гектарай горох сохёо. Тиигэжэ эдэ үдэрнүүдтэ колхозой поли дээрэ хүсэтэ комбайнуудай хүнхинөөн таhалгаряагүй сууряатажа захалба.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: комбайнер К. И. Трифонов. Сабшажа унагаагдаhан горохой баалнууд суглуулагдан сохигдожо байна.

З. ВЕСНИНАГАЙ фото.



ТҮРҮҮШҮҮЛЭЙ ЖЭШЭЭГЭЭР

Тимлюйн асбо-цементын хэрэгсэлнүүдэй заводой коллектив ажал хүдэлмэреэ оньhожоруулха талаар hүүлэй үедэ ехэхэн хүдэлмэри хэhэн байна. Шифер хэдэг лининүүд сүм оньhожоруулагданхай. Заводоймнай хүдэлмэришэд ажалаа зүбөөр эмхидхэнэ, техникээ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглана. Энээнэй ашаар халаан бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэдэг болонхой.

Машинист Сергей Алексеевич Мороевой даадаг бригадын хүдэлмэришэд халаанайнгаа даабари 10—15 процентээр үлүүлжэ, hайн шанартай продукци ехээр гаргана. Эдэнэр жэлэй эхинhээ дамжуулгын вымпел алдангүй абажа ябана. Иимэ ажалша бэрхэ хүдэлмэришэд манай заводто олон юм. Ажалай түрүүшүүлэй дүй дүршэлые халан абаhан бэшэшье олон хүдэлмэришэд hайн үрэ дүн туйлана.

Заводоймнай коллектив байгша оной долоо hарын даабариhaa гадуур 2 миллион 366 мянган хэhэг шифер үйлэдбэрилжэ, продукци худалдаха түсэбөө 71 мянган түхэригөөр үлүүлэн дүүргэhэн байна. Үнгэрhэн жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада, 5 процентээр ехэ продукци гаргадаг болообди. Энэ тоо, баримтануудые хараад үзэхэдэ, манай заводой коллектив яhала hайнаар хүдэлжэ байна гээд тэмдэглэмээр. Бидэнэр тодорхойлхы жэлэй даабари болзорhоонь урид дүүргэхэ байhандаа этигэнэбди.

А. ЕФИМОВ,
Тимлюйн асбо-цементын хэрэгсэлнүүдэй заводой халаанай начальник.

УЯЛГАЯА ДҮҮРГЭХЭБДИ

Республикынгаа ой модоной промышленностьда хэрэглэгдэдэг трактор, машинануудые заhабаридаг запчастьнуудые бүтээдэг заводоймнай хүдэлмэришэд энэ жэлэй түсэбые урид шалан дүүргэхэ хүсэл эрмэлзэлтэй.

Гээгдэлhээ гараха, дутагдалнуудаа сүм усадхаха, шэнэ онол арга, оньhон техникэ хэрэглэхые оролдоно. Ажалай түрүүшүүлэй дүй дүршэл олоной дунда үргэнөөр тараагдажа эхилээ.

Манай заводой коллектив тодорхойлхы энэ жэлэй түрүүшын үдэрhөө ехэ эдэбхитэйгээр ажаллана. Долоо hарын даабари амжалтатайгаар дүүргэгдөө. Түсэбhөө гадуур 50 мянган түхэригэй продукци худалдагдаhан байна. 77 мянган түхэригэй запчасть бүтээгээбди.

Геннадий Николаевич Казанцевай хүтэлбэрилдэг автомашинануудые хабсаргадаг цехэй коллектив hайн шанартайгаар ажалаа бүтээжэ, халаан бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэнэ. Энэ цехэй коллектив байгша оной даабари болзорhоонь урид, декабриин 25-да дүүргэхээр уялга абаhан юм. Долоо hарын дүн гаргаад үзэхэдэ, тус цехэй, заводоймнайшье коллектив байгша онойнгоо даабари болзорhоонь урид дүүргэхэ арга боломжотой.

М. СИЗЫХ,
Элхиин автомашинануудые заhабарилдаг заводой түсэблэлгын таhагай начальник.

Загарай.

УЛААН ТУГАА ЭЗЭЛhЭЭР

Манай заводой коллектив юhэдэхи табан жэлэй тодорхойлхы жэлэй даабари болзорhоонь урид, декабриин 27-до дүүргэжэ, түсэбhөө гадуур 15 трактор, 10 автомашина заhабарилха, тракторай 400 тэргэ хэхэ социалис уялга абаhан юм. Урдаа табиhан эдэ хараа зорилгонуудаа бодото дээрэнь бэелүүлхын тула хүдэлмэришэднай оролдолго үүсхэл гаргажа, эршэмтэй шангаар хүдэлжэ байнхай.

haяшаг долоо hарын дүн гаргагдаба. Манай коллектив хараалагдаhан түсэбhөө гадуур 13 трактор, 10 автомашина заhабарилжа, тракторай 165 тэргэ хэhэн байба.

Иван Калистратович Афанасьевай хүтэлбэрилдэг тракторнуудые заhабарилдаг цехэй хүдэлмэришэд илангаяа hайн үрэ дүн туйлана. Эдэнэр ажалаа hайн шанартайгаар бүтээхын тула хаба шадалаа гамнанагүй. Жэлэй эхинhээ дамжуулгын Улаан туг алдангүй абажа ябана.

З. ДУЛЬЯНИНОВА,
Шэнэ-Бэрээнэй механическа заводой түсэблэлгын таhагай хүдэлмэрилэгшэ.

ҮДЭР БҮРИ ЭРШЭТЭЙГЭЭР

Бага гаргашатайгаар, hайн шанартай продукци ехээр гаргаха гэhэн эрилтэ Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадай хүдэлмэришэн бүхэнэй урда табигдана. Продукциин шанар наринаар хинан шалгагдажа байдаг. hүүлэй сагта тус комбинадай коллектив продукциингаа шанарыень нилээд hайжаруулаа. hара бүриин даабари үлүүлэн дүүргэгдэнэ.

Байгша оной долоо hарын хугасаа соо яhала hайн үрэ дүн туйлагдаа. Хараалагдаhан түсэбhөө гадуур 1100 центнер ноohон сэбэрлэгдэн угаагдаhан, 19 мянган метр сэмбэ нэхэгдэhэн байха юм. Комбинадай коллектив саашадаа бүри эршэтэйгээр ажаллажа, ехэ продукци гаргахаар зоригжонхой.

Е. КРАВЦОВА,
комбинадай түсэблэлгын таhагай начальник.

2010 ТОННООР

«Гусиноозерская» уурхайн нүүрhэшэд hүүлэй сагта яhала эдэбхитэйгээр ажаллана. Григорий Григорьевич Шевченкын даадаг участогай проходчигууд июль hара соо 360 тонно метр газар малтаха даабаряа 373 метртэ хүргэhэн байха юм. Ажалай Улаан Тугай орденто, «СССР-эй хүндэтэ шахтер» Бальжинима Санжиевич Бальжиев, «СССР-эй хүндэтэ шахтёр» Анатолий Петрович Малахов гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бригадануудай проходчигууд үндэр бүтээсэтэ ажалаараа үнинhөөл хойшо суурхана.

Борис Александрович Размахнин, Анатолий Кириллович Шигин, Иван Яковлевич Батуев гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бригадануудай коллективүүд социалис мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ябалсана. Энэ дээрэ дурдагдаhан бригадануудай хүдэлмэришэд июль hарын даабариhaa гадуур 8.810 тонно нүүрhэ малтаhан байха юм.

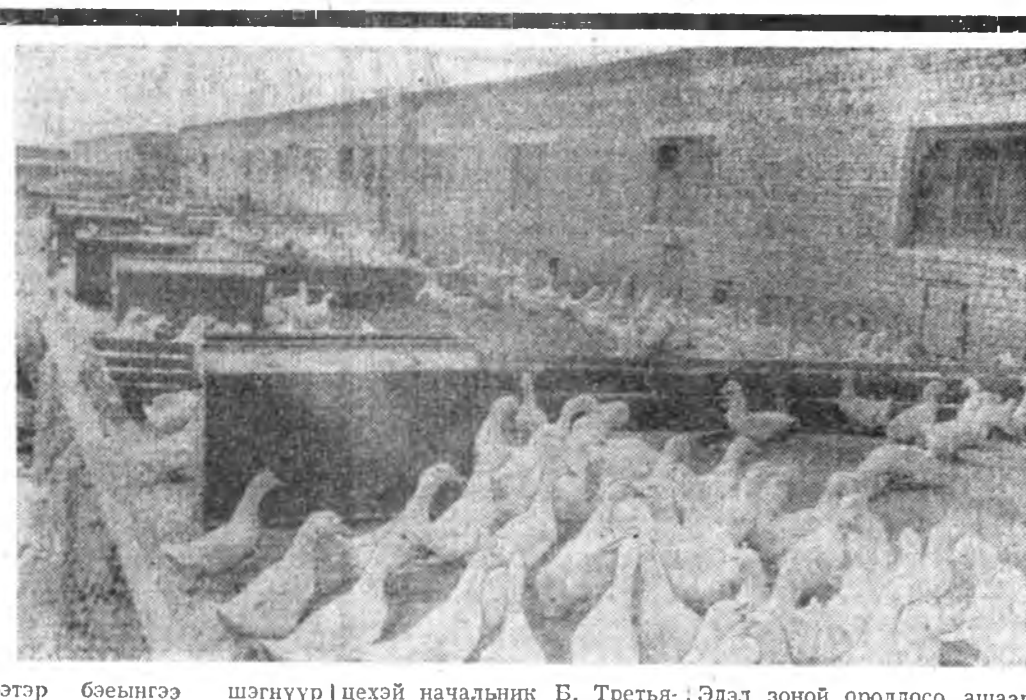
Олон хүдэлмэришэдэй оролдосотой hайнаар хүдэлжэ байhан дээрэhээ «хара алтан» ехээр малтагдана. «Гусиноозерская» уурхайн коллектив ганса июль hарын даабариhaa гадуур 2.010 тонно нүүрhэ малтажа, республикынгаа промышленностиин хэрэглэмжэдэ эльгээбэ.

И. МАЛЬЦЕВ.

НУГАhАШАДАЙ АМЖАЛТА

Кабанскын нугаhа үсхэбэрилгын фабрика баригдаhaaр гурбан жэл болобо. Энэ хугасаа соо фабрика ехэ түргэнөөр ургаа, хүгжөө.

Проектээр хараалагдаhанайнгаа ёhoop хүсэндөө ороходонь, энэ фабрикада жэл бүри нэгэ миллион хоёр мянган нугаhан дэгжээгдэжэ, хоёр мянган тонно мяхан үйлэдбэрилэгдэхэ байна. Мүнөө фабрика үшөө баригдаhaар зандаашье hаа, 2800 центнер нугаhанай мяха энэ жэл худалдаха түсэбтэй аад, 3.400 центнер худалдаа hэн. Тинхэдэ 41 корпусойнь оройдоол хорин долоондонь 830 мянган нугаhан дэгжээгдэнэ. Бэшыень нугаhaар дүүргэхын тула Казахстанhaa шэнэ үүлтэрэй нугаhан асарагдаа. «Черри-Велли» гэжэ томо үүлтэрэй энэ нугаhан хоёр hара соо 4 килограмм хүрэтэр бэеынгээ шэгнүүр нэмэдэг байна. Тиимэhээ энэ үүлтэрэй нугаhан хооhон байhан корпусуудые түргэн дүүргэхэ бээз. Энэ фабрикада ажалай түрүүшүүл олон юм. Котельнэ цехэй начальник Б. Третьяков, инкубаторна цехые даагша комсомолой гэшүүн Н. Щиголева, нугаhашад З. Елизарова, Р. Дядина, Т. Евдокимова гэгшэд фабрикын омогорхол болоно. Эдэл зоной оролдосо ашаар магазинуудай прилавканууд дээгүүр нугаhанай мяхан таhалгаряагүй байна гээшэ.



ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нугаhад эдеэлгэдэə.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

Сошордомо дохёо!

ГОМДОЛ

«Заречный» совхозой hаалиин табан фермын хоорондо дэлгэрhэн социалис мүрысөөнэй дүнгүүдэй согсологдоходо, Ёнхорой гүүртэ хоёрдохи hуурида гараhан юм. Тус фермын коллектив хахад жэлэй туршада үнеэн бүриhөө 878 килограмм hү haaжа, түсэбөө 113,9 процент дүүргээ. Гүрэндэ hү тушааха түсэб мүн лэ холо үлүүлэгдэжэ, 122 процент бэелүүлэгдээ юм. Эндэхи hаалишад Д. А. Цыренова, Н. М. Черновопийская, Б. Д. Базаржапов, Н. Х. Базаржапова гэгшэд 6 hарын туршада тус тустаа үнеэн бүриhөө 1102 килограмм hү абаа. Гүүртын мал адуулагшад Нургали Ярулин, Абдул Захаров, Александр Емельянов, Дашижап Цыбенов гэгшэд малаа hайн бэлшээридэ манажа, hү hаали дээшэлүүлгэдэ хубитаяа нилээд оруулалсаhан юм.

hаалишад, мал адуулагшад зунай бэлшээриин үедэ hү hаалияа дээшэлүүлхын түлөө горитой оролдолго гаргана. Теэд малшадые хэрэгтэй эд бараагаар, мүн эдеэ хоолой зүйлнүүдээр хангаха хүдэлмэри эндэ тон муугаар ябуулагдана. Жэшээнь, совхозой 3-дахи отделениин Дээдэ - Ёнхорой hаалиин гүүртэдэ 10 hаалишан, мал адуулагшад, тугалшад болон бусад хүдэлмэришэд гэр бүлөөрөө ажалладаг байна. Эндэхи малшад, hаалишад хилээмээр дуталдана, автолавка үсөөн ябана. Хоёр совхозой малшадые хангадаг Борьёогой совхозрабкооп энэ ажахын малшад, hаалишадые хангаха хэрэгтэ анхаралаа багаар хандуулна гэжэ сэхэ хэлэлтэй. Угайдхадаа совхозойнь партком, профсоюзай комитет энэ талаар ямаршье хэмжээ абахые оролдоногүй.

Хэрбээ малшадай эрилтэнүүдые хүсэд hайнаар хангаад байбалнь, бүри ехэ амжалта туйлахаар аргатай. Тиимэhээ эдэ дутагдалнуудаа усадхахын тула совхозрабкоопой хүдэлмэрилэгшэд түргэн хэмжээ абаха ёhотой.

Д. АЮШЕЕВ.

Зэдэ.

Совет орон: шэнэ hонин

Амар мүрэн дээгүүр таряа зөөнэ

ХАБАРОВСК. (ТАСС-ай корр.). «СТ-515» түхэлэй теплоход Хабаровск хотын портдо ерэжэ тогтобо. Хизаарай таряашадай ургуулжа хуряаhан 700 тонно ешмээн тэрэнэй трюмүүд соо адхаатай. Тиин Амар мүрэнэй уhан замшад шэнэ ургасын таряа зөөжэ эхилбэ. Амурзет гэжэ пристаниин үшөө хоёр теплоходто ешмээн ашаалагдана.

Хабаровска хизаарай, Амарай областиин эрье шадарай районуудhaa хэдэн мянгаад тонно ороohон зөөгдэхэ байна. Таряа зөөдэг экипажнуудай дунда социалис мүрысөөн дэлгэрэнхэй.

...РАДАЙ ...УРАСХААЛДА

УЛЬЯНОВСК. (ТАСС-ай корр.). 1,5 миллиондохи хүн августын 8-да Ульяновтанай ...ын музейдэ орожо хараа.

Владимир Ильичэй бага ...айнь үнгэрhэн энэ гэр ...ндэ зорюулагдаhан дурасхаалай барилгануудай хубинь болоно. 1970 ондо шэнэдхэгдэн hэльбэгдэhэнэйнь hүүлээр тэрээн соо музей нээгдээ hэн. Илья Николаевич, Мария Александровна Ульяновтанай ажабайдалай, багшалалгын гол шатанууд тухай хөөрэhэн зүйлнүүд эндэ табигданхай.

ШЭНЭ ДАЛАЙ

ЧИРКЕЙ (Дагестанай АССР). (ТАСС-ай корр.). Чиркейскэ ГЭС-эй барилга дээрэ hалаатуулан татагдаhан тоннель хаагдаба. Харьялаа түргэн урасхалта Сулак гол энээн худар шудхадаг байгаа. Нигэжэ гидростанциин далай уhаар дүүргэгдэжэ эхилбэ.

Чиркейскэ далай 42 дүрбэлжэн километр талмай эзэлхэ, 2,7 миллиард кубометр уhа багтааха, 300 мянга гаран гектар газар уhалха юм. Мүнөө Дагестанда эды шэнээн лэ талмай уhалагдадаг байна. Далайн тогтоогдоходонь, түргэн урасхалта Сулак гол үерлэжэ, оршон тойронхи нютагууд уhанда абтахаяа болихо.

Түсэбhөө гадуур бүтээгдээ

ХЕРСОН. (ТАСС). Кукуруза хуряадаг 6 мянгадахи комбайн Херсондохи Петровскиин нэрэмжэтэ комбайнай заводой конвейерhээ жэлэй эхинhээ хойшо гараба.

Кукуруза хуряаха хэдэн арбаад машина түсэбhөө гадуур бүтээхэ социалис уялгануудаа бэелүүлэн, комбайн бүтээгшэд габшагайгаар ажаллажа байна. Тиин эдэнэр даабариhaa гадуур талын 60 онгосо бүтээгээ.

Хойто зүгэй элшэ хүсэ хэрэглэхэ асуудалнууд

ЯКУТСК. (ТАСС-ай корр.). Холын Хойто зүгэй элшэ хүсэ хэрэглэхэ асуудалнуудые зүбшэлхэ бүхэсоюзна научно-техническэ зүблөөн эндэ боложо дүүрэбэ. Москвагай, Ленинградай, Ураалай, Сибириин, Алас-Дурна зүгэй научна түбүүдэй эрдэмтэд, мэргэжэлтэд энээндэ хабаадаа. Элшэ хүсэнэй туйлай ехэ нөөсэ баялигууд — байгаалиин газай нөөсын 60 гаран процентнь, шулуу нүүрhэнэй 80 шахуу процентнь энэ ехэ райондо бии гэжэ зүблөөн дээрэ тэмдэглэгдээ.

Холын Хойто зүгэй элшэ хүсые саашадань хүгжөөхэ асуудалнуудаар научна hанамжа, дурадхалнууд зүблөөн дээрэ тодорхойлогдоhон байна.

Р. Никсон тушаалhaa буухань

Ричард Никсон үнгэрэгшэ четвергын үдэшэ национальна радио ба телевиденеэр үгэ хэлэхэдээ, США-гай президентын тушаалhaa бууха гэжэ шиидэhэн тухайдаа соносхоо.

Р. Никсон августын 9-дэ Москвагай сагаар 19.00 часта тушаалhaa буухань. США-гай конституциин үндэhөөр, вице-президент Джеральд Форд президентын тушаал эзэлхэ байна.

ДҮРБЭН ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБ ДҮҮРГЭГДЭЭ

Табан жэлэй дүрбэдэхи жэлэй түсэбэй һүүлшын тонно шулуу нүүрһэн Бага-Холбоолжоной тушаалгын пунктда июлиин 20-һоо хойшо зөөгдэнэ. Нэмэл аргаар малталга хэдэг энэ коллектив июлиин 26-һаа табан жэлэй һүүлшын жэлэй тоосоондо орохо нүүрһэ малтан гаргажа эхилээ.

Нүүрһэшэд энэ жэлэй дүүрэтэр түсэбһөө гадуур 380 мянган тонно шулуу нүүрһэ малтаха, мүнгэн дээрэ тоолоходо 4,1 миллион түхэригөөр үлүү ехэ продукци гаргаха зорилго урдаа табинхай, 1970 онойхитой сасуулхада, байгша ондо продукци үйлэдбэрилгын хэмжээн 13 процентээр дээшэлхэ юм.

Амжалта зүндөө туйлагдаагүй гэжэ һайн мэдээжэ. Дүрбэн жэлэй түсэбые болзорһоонь хахад жэл үлүүтэй саг соо дүүргэхын тула яһала ехэ оролдолго гаргагдаа гэжэ тэмдэглэхэ шухала.

Энэ табан жэлэй эхинһээ хойшо манай коллективтэ олон бэрхэшээл тохёолдоо бэлэй. Мүн үйлэдбэриие улам саашань хүгжөөхэ хүдэлмэриин хэгдэжэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ зарим тэды һаад ушаруулагдаа. Гэбэшье манай коллектив элдэб бэрхэшээлнүүдые зоримгойгоор дабан гаража байна.

Хүдэлмэришэн бүхэндэ хубаажа харахада, продукци үйлэдбэрилэн гаргаха даабари энэ жэлдэ дүүргэгдэхэ юм. Мүн 1974 ондо манай коллектив шэнэ амжалтын үшөө нэгэ алхам хэхээр хараална. Нүүрһэ малтан абалга дээрэ ажалладаг хүдэлмэришэн бүхэнэй һарын дунда зэргын ажалай бүтээсые 1975 ондо туйлагдаха хэмжээндэ хүргэхэ гэжэ хараалнабди. Нүүрһэ малтан абаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэнэй ашаар продукци худалдаха, гүрэндэ олзо доход оруулха даабаримнай дүүргэгдэхэ.

Табан жэлнүүдэй үедэ манай үйлэдбэри техническэ талаараа шэнээр зэбсэгжүүлэгдэжэ байна. Энэ хүдэлмэри түргөөршье хэгдэнэ. Уурхай дотор түмэр замай транспорт —ТЭ-3 түхэлэй мүнөө үеын тепловоз, 100 тонныи домкрануудолоор хэрэглэгдэдэг болоо. Нэгэ доро 8 кубометр газар удхан абаха экскаваторнууд хүдэлгэгдэнэ. Хоёр жэлэй саада тээ хабсаргагдажа ашаглалгада тушаагдаһан бүтээсэ ехэтэй ЭШ-10/70 түхэлэй экскаваторые һаатуулангүй хүдэлгэхэ гэжэ оролдонобди.

Хүсэ ехэтэй техникые һаадгүйгөөр хүдэлгэжэ, бүтээсыень дээшэлүүлхэ талаар ехэ юумэн хэгдээ. Хэрбээ 1970 ондо нэгэ экскаватораар нэгэ доро 4,4 кубометр шорой удхадаг һаа, мүнөө 6,1 кубометр гэхэ гү, али бүтээсэнь 38 процентээр дээшэлээ. Бүхы дээрээ экскаваторай һарын дунда зэргын бүтээсэ 2,2 дахин дээшэлһэн байна. Мүн хүсэ ехэтэй бульдозернууд хэрэглэгдэдэг болоо.

Автомобильна, технологическа транспорт шэнэ техникэ, машинаар хангагдаа. 12 тонныи ашаа шэрэдэг КРАЗ-256 түхэлэй самосвалнууд 27 тонныи хүсэтэй БЕЛАЗ-540 түхэлэй самосвалнуудаар һэлгэгдэһэн байна. Теэд манай үйлэдбэри ганса техническэ талаараа шэнээр зэбсэгжүүлэгдэнэ бэшэ, мүн технологическа ехэ хубилалта болоо. Инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон түрүү хүдэлмэришэдһээ бүридхэгдэһэн эдэбхитэйшүүлэй бүлэг, бригаданууд үйлэдбэриин арга боломжонуудые хэрэглэхэ асуудалда саг үргэлжын анхарал хандуулжа байна. Эдэбхи үүсхэл гарган ажалладаг эдэ бүлэгүүд үйлэдбэридэ аша туһатай олон асуудал шиидхэжэ шадаа.

Жэшээлхэдэ, нёдондо уурхайн инженер, технигүүдэй анхарал оролдолго гаргаһанай ашаар нүүрһэнэй шанэ хэбтэшэ олдожо, технологическа талаараа булюу һайн шэнэ участок нээгдэһэн байна. Уралан нарижуулагшад горно техникые ашагтай һайнаар хэрэглэхэ асуудалда ехэ анхарал хандуулдаг байна.

Шахтёрнуудай, бүхы коллективэй хүсэ шадалаа гарган ажаллаһанай ашаар амжалта туйлагдаа гэжэ тэмдэглэхээр. Ажалдаа абъяастай бэрхэ, шударгы хүдэлмэришэд, инженер, технигүүд уурхайда олон. Тэдэнэр мүнөө үеын техникэ хүсэд мэдэлдээ абажа, ашагтай һайнаар хүдэлгэнэ.

Галуута-Нуурай бүхы шахтёрнуудай омогорхол болоһон горнягуудай алдар соло республика доторoo таранхай гэхээр. Нүүрһэ ехээр малтан абаха тэмсэлэй түрүү зэргэдэ олон түрүүшүүл жагсанхай ябана. Экскаваторай машинистнүүд, Ленинэй орденто И. В. Балалаешников, Октябрьска Революциин орденоор шагнагдаһан Ф. И. Коновалов, 1973 оной социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ гараһан А. К. Шевченко, А. Г. Бабыкин, тепловозой машинист В. И. Юшкин, ашаа тээлгын хүдэлмэришэн Е. П. Бурлаков, бульдозерист И. П. Покацкий гэгшэдые тэдэнэй дундаһаа нэн түрүүн нэрлэмээр.

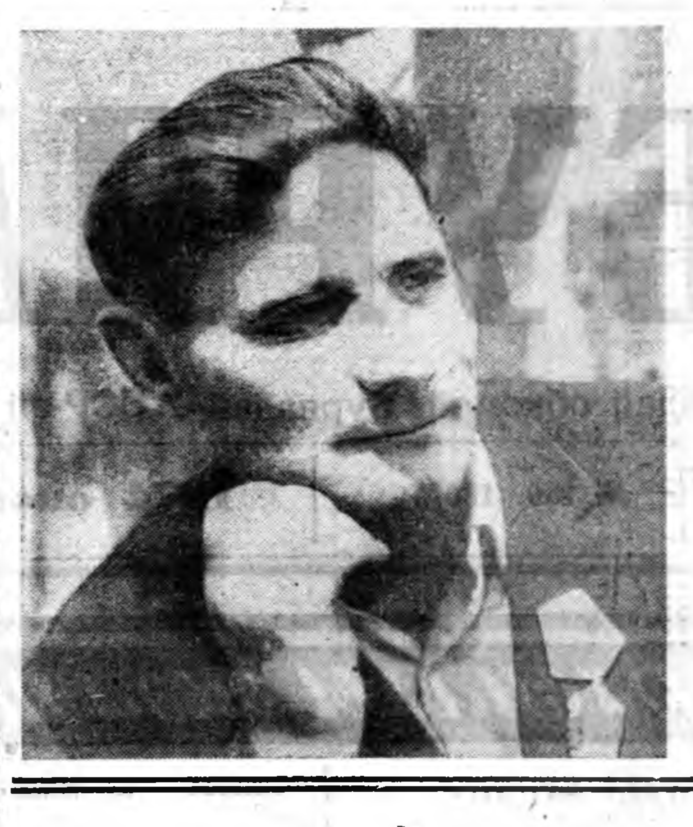
1973 оной үрэ дүнгүүдээр 100 хүдэлмэришэн «1973 оной социалис мүрысөөндэ илагша» гэһэн тэмдэгтэ хүртэһэн байна. Олон түрүүшүүл «Шахтёрой алдар соло» гэһэн тэмдэгээр шагнагданхай. Эрхимүүдэй эрхимүүд Эхэ оронойнгоо орден, медальнуудта хүртэнхэй.

Манай коллектив хэдэн жэлэй туршада тогтууритай һайнаар ажаллана. Нэгэнтэ бэшэ аймагайнгаа, республикынгаа промышленна предприятинуудай дундаһаа шалгараа. Мүн министерствын предприятинуудай дундаһаа түрүү һуури эзэлһэн байха. 1974 оной 2-дохи кварталай үрэ дүнгүүдээр республика доторoo түрүү һуурида гараһан, партиин обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан тугта 3-дахяа хүртэһэн байха юм. Мүн бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ һайн үрэ дүн туйлаабди.

Коллективнай урдаа шэнэ зорилго табяа. Холбоолжоной уурхай баригдажа байгаа Галуута-Нуурай ГРЭС-ые шулуу нүүрһээр хангаха юм Энээниие хараалаа абажа, манай коллектив проектээр хараалагдаһан уурхайн зарим барилгые өөрынгөө хүсэ шадалаар бүтээхэ гэжэ шиидээ. Манай коллектив хоёр жэлэй туршада 9 миллион түхэригэй барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хэхэ юм. Энэ уялгаяа бэелүүлэн, капитальна барилга хэхэ жэлэй түрүүшын хахадай даабариие 108,3 процент дүүргэжэ шадаабди. 89 мянган түхэригэй хүдэлмэри түсэбһөө гадуур хэгдээ. Тиигэжэ табан жэлэй габшагай барилга гэжэ соносхогдоһон Галуута-Нуурай ГРЭС-эй, мүн тэрэниие нүүрһээр хангаха хэрэгтэ ехэ удха шанартай Холбоолжоной уурхайн барилгада өөһэдынгөө туһа нэмэри оруулжа байһандаа коллективнай урматай баяртай.

Бүхы зорилгонуудаа амжалтатайгаар шиидхэнэбди гэхын аргагүй. Шиидхэхэ олон асуудал бии. Партиин XXIV съездын шиидхэбэриие бэелүүлхын, нүүрһэшэдэй урда табигдаһан зорилго дүүргэхын тула үшөө ехэ хүсэл оролдолго гаргаха хэрэгтэй гэжэ коллективнай мэдэрнэ. Бии байгаа техникэеэ бүтээсэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, арга боломжонуудаа элирүүлэн хэрэглэхэ асуудалдаа ехэ анхарал хандуулха байнабди. Тиигэжэ дүрбэн жэлэй даабариһаа гадуур нүүрһэ ехээр малтан абаха, табан жэлэй түсэбые болзорһоонь холо урид дүүргэхэ үндэһэ һуури байгуулха гээшэ коллективэймнай нэрэ хүндэ мүн болоно.

Р. ДАРЖАЕВ,
Галуута-Нуурай нүүрһэнэй предприятинуудай Бага-Холбоолжоной уурхайн директор.



Газетымнай штатна фотокорреспондент Ф. Сорокиной буулгаһан эн[…] зураг дээрэ Кабанск[…] магай Байгалай с[…] Еланай отделениин [...] но-тариан ажалай бр[…] бригадир Валентин [...] мович Клемениниие [...] Энэ нүхэрэймнай удх[…] бригадын механиз[…] нёдондо гектар бүри[…] да зэргээр 24 центн[…] суглуулжа, аймаг [...] эрхимлэһэн юм. Энэ [...] та туйлаһанайнгаа [...] бригададань «СССР[…] жэлэй ойн нэрэмжэт[…] хүндэтэ нэрэ олг[…] РСФСР-эй Газар т[…] гай министерствын [...] мүнгэн шантайгаар [...] лагдаа һэн. Харин [...] Клеменин «Хүндэл[…] дэг» орденоор ша[…] бэлэй.

Мүнөө тус бриг[…] ханизаторнууд таряа[…] гадаа бэлдэхэ һ[…] ажал ябуулжа бай[…]

Ф. СОРОКИНОЙ [...]

КОЛХОЗУУДАЙ СОВЕТ ШИИДХЭБЭ

Аймагай колхозуудай совет һаяхан Мухар-Шэбэртэ болоЖо, «Заганский» колхоздо эхин шатын тоо бүридхэлэй, тоосооной хүдэлмэриин байдал тушаа, «Родина», «Коммунизм» колхозуудай мүнгэн һангай байдал тухай асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэбэ.

Түрүүшын асуудалаар «Заганский» колхозой түрүүлэгшэ А. В. Колмаков, хоёрдохёорнь аймагай Гүрэнэй банкые эрхилэгшэ Е. С. Морокова гэгшэд элидхэлнүүдые хээ. «Заганский» колхоз таряан, мал ажалай эдеэ хоолой зүйлнүүдые ехээр абажа, гүрэндэ худалдадаг томохон ажахынуудай нэгэн. Гэбэшье бии байгаа арга боломжо, нөөсэнүүд дүүрэн хэрэглэгдэнэгүй. Ажахын гол баялиг болохо таряан ажалай продуктнуудые үйлэдбэрилхэ, гүрэндэ худалдаха гурбан жэлэй түсэб нэгэшье зүйлөөр дүүргэгдээгүй. Энэнь мал ажал хүгжөөлгэдэ горитойгоор нүлөөлөө. Ажахын экономико шэнжэлэн тодорхойлхо бюро ажалланагүй, эхин шатын тоо бүридхэл болон тоосооной ажал хүдэлмэри хайшан хэрэгээр табигданхай гээд партийна организациин, колхозой правлениин тоосоото һунгуулиин суглаанууд дээрэ шанга шүүмжэлэл хэгдэһэн юм. Коммунистнуудай, колхознигуудай шүүмжэлэлые бэелүүлхэ талаар ажахыда һүүлэй үедэ горитой юумэн хэгдээ. Нэн түрүүн тракторна бригаданууд, пропашной ургамалай звенонууд, луговодууд, Түгнын уһалууриин системэ даадаг лугомелиоративна отряд бултадаа ажахын тоосоондо оруулагдаа. Тиихэдэ бухгалтериин хүдэлмэрилэгшэд журнально-ордерно системын ёһоор бүхы хүдэлмэреэ ябуулдаг болоо. Энэ шэнэ, түрүү онол арга юугээрээ һайн бэ гэбэл, бухгалтериинхид һара, кварталай дүүрэмсээр, һалбари бүхэнэй ажалые экономическа талаарнь шэнжэлэн гаргажа, дутагдалыень түргэн элирүүлхэ аргатай болоо. Урдань һалбари бүхэндэ хэгдэһэн гаргаша, абтаһан центнер продукци бүхэнэй өөрынь үнэ сэн тодоруулхын тулада бухгалтер, экономистнууд арбаад гаран хорёод хоногто һуудаг һаа, мүнөө хоёр-гурбан үдэрэй туршада экономическа бүхы тобшолол хээд, правлениин заседаниин үзэмжэдэ табидаг болоо. Тиимэһээ ажахын хүтэлбэрилэгшэд үйлэдбэриин һалбари бүхэндэхи дутагдалые саг соонь усадхахаар түргэн хэмжээ абана. Гадна бригадануудта тоо бүридхэгшэд болюулагдажа, үйлэдбэри дээрэ сэхэ ажалладаг болоо.

Гэхэ зуура, эхин шатын тоо бүридхэл, тоосоон «Заганский» колхоздо ехэхэн дутагдалтай гээд шалгалта хэгшэд, үгэ хэлэгшэд тэмдэглээ. Жэшээнь, бүхы үнеэдэй 20-ёод процентнь жэл бүри тугалладаггүй, 100 хонинһоо үсөөн хурьгад абтана. Хашараг, гунжадай ороондо оруулагдаһан тухай бүридхэл зүбөөр хэгдэдэггүй. Запасной частьнуудай картотекэ байхагүй. Тиимэһээ главна инженер, складые даагша хэды шэнээн, ямар часть, детальнууд складта бииб, юун дутталданаб, ямар часть, детальнууд хэмһээ үлүү асарагдааб гэжэ мэдэдэггүй. Поли, сабшалан дээрэһээ, ой модоной участогуудһаа, фермэ, отара, склад хүрэтэрхи километраж бригадирнуудта, складые даагшадта, бухгалтеридэ байхагүй. Тиимэһээ зарим тракторист, жолоошод замай хуудаһан дээрээ километрээ нэмээжэ бэшэдэг. Теэд хуудаһануудые хэншье шалгадаггүй байха юм. Инмэрхүү дутагдалнууд ганса «Заганский» колхоздо бэшэ, харин ажахы бүхэндэ бии гээд үгэ хэлэһэн «Искра», «Путь Ленина», Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудай түрүүлэгшэнэр Е. В. Иванов, В. Н. Козлов, С. В. Устинов, КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь Г. М. Конев, хүдөө ажахын управлениин начальник, аймагай колхозуудай Соведэй түрүүлэгшэ М. А. Спиридонов гэгшэд тэмдэглээ.

— Совет дээрэ тон шухала асуудал табигдаа. Социализм тоо бүридхэлһөө эхитэй гээд Ленин зааһан. Эхин шатын тоо бүридхэл, тоосоо гүримшүүлангүй, ажахыгаа хүгжөөжэ, түсэб уялгануудаа бэелүүлжэ шадахагүйш. Оруулһан олзо доходшни салин хүлһэндэ гарашаха. Ажахы бүхэндэхи экономическа хүдэлмэриие эрид һайжаруулхын тулада ахамад бухгалтер экономист хоёрой хэниинь хэндээ мэдэлтэй байхые тодоруулхаар болоо. Тиихэдэ аймгүйсэдкомой мүнгэн һангай, хүдөө ажахын управлениин түсэблэлгын таһагуудай хүдэлмэрилэгшэд колхозуудта үсөөн айлшална, бодото туһаламжа багаар үзүүлнэ, — гээд «Искра» колхозой түрүүлэгшэ, Социалис Ажалай Герой Ефим Васильевич шүүмжэлбэ. Нүхэр Ивановай шүүмжэлэлые тэрэнэй хүрвшэ Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ С. В. Устинов дэмжээд, колхоздоо эхин шатын тоо бүридхэлэй хүдэлмэриин ямар гүримаар хэгдэдэг, ахамад бухгалтер экономист хоёрой хоорондохи харилсаан тухай хөөрэжэ үгөө.

Колхозуудай Совет «Заганский» колхозой бухгалтериин хэрэглэжэ эхилһэн журнально-ордерно системые һайшаагаад, энэ шэнэ, түрүү онол аргые гүнзэгыгөөр шудалжа, колхоз бүхэндэ үргэнөөр нэбтэрүүлхэ гэһэн шиидхэбэри абаа.

КПСС-эй ЦК-гай декабриин (1973 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, хүдөө ажахын үйлэдбэриие томодхохо ба ажахынуудай хоорондоо хамжан ажаллаха үндэһэ һуури дээрэ ажахы бүхэниие тусхай мэргэжэлтэй болгохо гэһэн асуудал июль һарын эхеэр партиин райкомой пленум дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ һэн. Үйлэдбэри хүгжөөлгэдэ хабаатай барилгануудые бодхоожо эхилхэдээ, хэдэн ажахынуудай мүнгэ зөөри, барилгын хэрэгсэлнүүдые хамтаруулха бологдоно. Тиимэһээ хүдөө ажахын управленидэ капитальна барилгын таһаг бии болгохо гэһэн дурадхал пленум дээрэ оруулагдаһан юм. Пленумэй шиидхэбэриие хүтэлбэри болгон, оронoй түрүү управленинүүдэй жэшээгээр хүдөө ажахын управлениин дэргэдэ гурбан хүнһөө бүридэһэн капитальна барилгын таһаг байгуулха гэһэн шиидхэбэри колхозуудай Совет баталан абаа. Тиигэжэ республика дотор түрүүлэн Мухар-Шэбэрэй аймагай хүдөө ажахын управленидэ тиимэ таһаг байгуулагдаба. Аймагай ажахынууд үйлэдбэреэ томодхожо, тусхай мэргэжэлтэйгээр хамжан ажалладаг болоЖо эхилхэдээ, урдань жэлдээ дунда зэргээр 3—4 миллион түхэригэй барилга хэдэг һаа, мүнөө 8—10 миллион түхэригэй барилга хэхэ болоно.

Б. ЖАМБАЛОВ,
манай корр.

ДЭРЭЭНЭЙ ҺААЛИШАД—ТҮРҮҮ

Һү һаалиин фермэнүүдэй һаалишад болон мал адуулагшадай эдэбхи үүсхэлтэйгээр, эршэ зоригтойгоор ажаллаһанай ашаар Дэрээнэй совхоз гүрэндэ һү тушааха жэлэйнгээ түсэб болзорһоо урид, августын 1-дэ дүүргээ.

Түсэбэй ёһоор, гүрэндэ жэл соо 4700 центнер һүн тушаагдаха ёһотой аад, 4789 центнер тушаагдаад байна. Аллын фермын түрүү һаалишан Евдокия Жамьяновна Дармаева совхозой һаалишадай дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ шалгаржа, һайн үрэ дүн туйлаһан байна. Энэ эхэнэр жэл соо 286 центнер һү һааха даалгабаритай аад, августын 1-нэй байдалаар 348 центнер һү һаагаа. Мүн лэ энэ фермэдэ хүдэлдэг Раиса Эрхитуевна Ринчинова һү һааха жэлэйнгээ түсэбые 39 центнерээр үлүүлэн дүүргээ. Фермын түрүү һаалишадай тоодо ородог Евдокия Ринчиновна Бадмаева, Дыжид Цыденовна Омпокова, Санжидма Самбуевна Цыдыпова гэгшэд һү һааха жэлэйнгээ түсэбые баһал эдэ үдэрнүүдтэ дүүргээ.

Аллын фермэ (бригадирынь В. С. Цыбиков) һү һааха 3 кварталайнгаа түсэб 108,7 процент дүүргэжэ, гүрэндэ һү тушааха гурбан кварталайнгаа түсэб мүн лэ нилээд үлүүлэн, 112 процент дүүргэһэн байха юм.

Энэ совхозой Уланхаанай фермын һаалишад һү һааха гурбан кварталайнгаа даабари дүүргүүтэй байна.

Ажахын һаалишад юһэдэхи табан жэлэй дүүрэтэр түсэбһөө гадуур 1800 центнер һү гүрэндэ тушааха хүсэлтэй.

Б. АЧИТУЕВ.



Улаан-Үдын гэр барилгын комбинадта Георгий Иосифович Песковэй хүтэлбэрилдэг бригада түрүү гэжэ тоологдодог. Энэ коллектив шэнэ баригдажа байһан гэрнүүдтэ штукатурка хэдэг, шэрдэдэг. Бригадань 32 хүнһөө бүридэнэ. Бригадын гэшүүд һара бүриингөө даабариие холо үлүүлэн дүүргэжэ, комбинат соогоо ходо эрхимлэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: үнинэй штукатур-маляр Алла Максимовна Ефимова. С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ШИИДХЭХЫ НҮЛӨӨ ҮЗҮҮЛДЭГ

Партийна ба комсомолой гэгээрэлэй һургуулинуудта үнгэрһэн һуралсалай жэлэй дүнгүүдые аймагай партийна организаци согсолбо. Һуралсалай жэлэй дүнгүүд КПСС-эй, ВЛКСМ-эй райкомой бюрогой заседанинууд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэһэн бэлэй. Мүнөө һуралсалай шэнэ жэлдэ бэлэдхэл эхилэнхэй.

Аймагай коммунистнууд ба ажалшадай зүгһөө юһэдэхи табан жэлэй дүрбэдэхи, тодорхойлхы жэлэй зорилгонуудые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө ажалай ба ниитэ-политическэ дэбжэлтын орһон байдалда партийна, комсомолой ба экономическа һуралсал үнгэрһэн байна гээд хэлэхэ дүүрэн эрхэтэйбди.

Үнгэрэгшэ һуралсалай жэлдэ организацинууд, предприятинууд, колхоз, совхозууд, эмхи зургаанууд болон организацинуудай партийна ба комсомолой организацинуудта 149 кружок, һургуули болон теоретическэ семинар эмхидхэгдэһэн бэлэй. Тиихэдэ коммунис ажалай 19 һургуули аймаг соомнай бии. Эдэ бүхы һургуулинуудта 3670 хүн һуралсажа гараа.

КПСС-эй XXIV съездын материалнууд, эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй Бүхэдэлхэйн конгресс дээрэ Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэ, РСДРП-гэй II съездын болоһоор 70 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай суглаанай материалнууд ажалшадай политическэ ба экономическа һуралсалай гол удхые тодорхойлжо үгөө бэлэй. Тиигэжэ политическэ һургуулинуудай шагнагшад КПСС-эй теориин ба политикын шухала асуудалнуудые улам гүнзэгыгөөр шудалһан байна.

КПСС-эй XXIV съездын зохёоһон эб найрамдалай программа бэелүүлхын түлөө манай партиин ябуулдаг добтолхы тэмсэл, партиин гадаадын-политическэ асуудалнууд политһургуулинуудай хэшээлнүүдтэ ехэ һуури эзэлээ.

Аймагай олонхи партийна организацинуудта һуралсалай шанар, һуралсалай хойноһоо партийна хиналта һайжараа. Коммунистнууд болон комсомолшуудай партийна суглаанууд, КПСС-эй райкомой бюрогой заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдэдэг, пропагандистнуудта теоретическэ ба методическа туһаламжа үзүүлэгдэдэг байгаа.

Политическэ һуралсалда хабаадагшадай суртал бодол, теоретическэ ба политическэ хэмжээе дээшэлүүлхэ, тэдэнэй эдэбхи үүсхэл бадаруулха гэһэн зорилгоёо партийна организацинууд гол анхаралдаа байлгаа.

Политическэ һуралсал пропагандистнарай теоретическэ бэлэдхэлһээ, методическа шадабариһаа дулдыдадаг гээд мэдээжэ. Ушар тиимэһээ партийна организацинууд пропагандистнарые шэлэн абаха хэрэгтэ горитой анхарал хандуулаа гээд хэлэхэ хэрэгтэй. Аймагай 149 пропагандистнарай 102-ынь дээдэ һургуули дүүргэһэн хүнүүд юм.

Комсомолшууд ба залуушуулай политическэ һуралсалые партийна организацинууд шухала хэрэг гэжэ тоолодог.

Комсомолшууд ба залуушуулай һураха 28 кружок үнгэрэгшэ жэлдэ хүдэлжэ гараа. Партиин гэшүүд, дээдэ һургуулитай хүнүүд пропагандистаар томилогдоһон бэлэй. Ушар тиимэһээ хэшээлнүүд һайнаар үнгэргэгдэдэг һэн.

Пропагандистнууд болон политическэ һургуулинуудта һурагшадта туһаламжа болгон, аймагай газетын хуудаһанда аймагай экономико тухай, политическэ һуралсалай ябаса тухай материалнууд, эрхим пропагандистнарай дүй дүршэл тухай статьянууд хэблэгдэдэг байһан. Партийна ба комсомолой бүхы организацинуудта политическэ һуралсал һайнаар үнгэргэхын тула эдэ хүдэлмэримнай зорюулагдадаг һэн.

Энэ хүдэлмэриин дүн гаргаад байхадаа, политическэ һургуулинууд программын ёһоор үгтэһэн темээ хүсэд шудалаа, һуралсалай жэл эмхитэйгээр дүүргээ гэжэ партиин райком тоолоно. Политическэ һургуулинуудай хэшээлые эмхидхэхэ, үнгэргэхэ талаар Наушки станциин (пропагандистнуудынь М. Н. Шабанов, В. И. Военов), «Родина» колхозой (пропагандистнуудынь В. Н. Котоманов, В. М. Коновалов, Н. Е. Семёнов), «Дружба» колхозой (пропагандист А. Д. Терешкина), Хяагтын совхозой (пропагандист Ю. И. Кулик, П. Б. Торноев) болон бусад партийна организацинууд политическэ һуралсал һайнаар эмхидхэһэн байгаа гээд түгэсхэлэй хэшээлнүүд харуулаа.

Аймагай һургуулинуудай коллективүүдтэ занятинууд һайнаар үнгэрдэг байгаа. Тэдэнэр философиин ба научна коммунизмын шухала асуудалнуудые шудалдаг байгаа. Нэгэдэхи дунда һургуули (пропагандистнь Э. М. Тяхт), хоёрдохи һургуули (пропагандистнь А. А. Зайцева) болон үшөө хэдэн һургуули тэрэ тоодо оролсоно.

Гэхэтэй хамта, политическэ һуралсалда нилээд олон дутуу дунда юумэн бии байгаа. Түрүүшээр зарим партийна организацинууд, тэрэшэлэн ВЛКСМ-эй райком һуралсалай хойноһоо һайн хиналта хэжэ шадаагүй. «Заря» колхозой, Хүдэриин, «Пограничный», Алтайн совхозуудай, пивын заводой партийна организацинууд олон дутагдалтай эбсэжэ байгаа.

Ажалшадай экономическа һуралсалда дутуу дунданууд мүн лэ бии. Үнгэрэгшэ һуралсалай жэлдэ коммунис ажалай оройдоо 19 һургуули эмхидхэгдэһэн бэлэй. Партийна бэшэ олон хүн экономическа һуралсалда хабаадуулагдаагүй үлөө.

Комсомолшууд болон залуушуулай политическэ һуралсал хаа хаанагүй һайнаар эмхидхэгдэһэн гэхын аргагүй

Политическэ һуралсал

һэн. Алтайн, Ех[…] Мөөрөөшын сов[…] комсомолой кружог[…] шээлнүүд саг болзор[…] доггүй, хойшолуу[…] байгаа. Партийна [...] циин, комсомолой [...] дэй зүгһөө залуу [...] һуралсалые хинадаг[…] гадаггүй дээрэһээ [...] дайралдадаг байна [...]

Аймаг доторхи по[…] кэ һуралсалай дүн[…] тийна организации[…] ретарьнарай, пропаг[…] рай хабаадалгатайга[…] гэгдэһэн «Пропага[…] үдэр» гэжэ нэрлэгд[…] лөөн дээрэ зүбшэн [...] һэн.

Партийна ба ко[…] организациин мүнөө [...] политическэ һурал[…] гүүдые коммуни[…] комсомолшуудай су[…] дээрэ зүбшэн хэлсэ[…] дунданууд тухай х[…] хэжэ, политическэ [...] мическа һуралсал са[…] һайжаруулха түсэбү[…] раална.

Үнгэрэгшэ һур[…] жэлэй дүнгүүдые зүб[…] сэхэ зуураа һуралса[…] жэлдэ бэлдэхэ хүд[…] ехэ анхарал ханд[…] Иимэ зорилгоор пропа[…] нарай семинарнууд[…] гэжэ эхилбэбди. О[…] цинууд, эмхи зур[…] предприятинууд, ко[…] хозуудай хүтэлбэ[…] дые энэ жэлдэ [...] дистаар томилхо г[…] дэнхэйбди. Юундэб [...] коллективэйнгээ урд[…] салгаяа мэдэрдэг х[…] лэгшэ бүхэн хэшэ[…] һайнаар үнгэргэхэ [...] на бшуу. Мүнөө [...] һуралсалда онсо [...] шье байха юм. Экон[…] һуралсалай үндэһэ һ[…] далдаг һургуулиин [...] маяа үзэжэ дүүр[…] дашарамдуулан, һур[…] шэнэ жэлдэ «КПСС-[…] дын ба гадаадын по[…] асуудалнууд» гэһэн [...] ма шудалжа эхилэ[…]

Теоретическэ се[…] ябагшад марксистс[…] скэ теори шудалха[…] коммунис хүмүү[…] асуудалнуудые шуд[…]

Комсомолой пол[…] һуралсалай хэшээл[…] рэ комсомолой XVII [...] КПСС-эй ЦК-гай [...] амаршалгын КПСС-эй ЦК-гай Ге[…] секретарь Л. И. Б[…] тус съезд дээрэ хэл[…] дэ, ВЛКСМ-эй XVII [...] шиидхэбэринүүд ба [...] алнуудта ехэ анха[…] дуулагдаха байна.

Хүдэлмэришэд ба [...] нигууд «Экономичес[…] мэй үндэһэ һуурину[…] программаар, һура[…]

Партийна ба ком[…] организацинуудай зү[…] дарыдаа абтаһан хэм[…] һуралсалай шэнэ ж[…] дэхэ хэрэгтэ ехэ уд[…] нартай. Коммунистну[…] сомолшууд болон [...] ажалшадай эдэбхи үү[…] даруулха хэрэгтэ по[…] кэ һуралсал шиид[…] лөө үзүүлдэг ха юм.

А. ЗАДОРО[…]
КПСС-эй Хяагтын [...] политическэ гэг[…] кабинедые да[…]

БОРОВСКО ШУБУУНАЙ ФАБРИКАДА

ТЮМЕНЬ ХОТО шадархи Боровско шубуунай фабрикада мүнөө үдэр бүри 600 мянга гаран үндэгэн абтадаг байна. Эндэ 2 миллион шахуу шубууд бии. Тэдэнэй 1 миллион тухайнь тахяа юм. 1973 ондо энэ фабрикада 203 миллион үндэгэн абтаһан байгаа. Энэ жэлдэ 240 миллион үндэгэн абтажа, юһэдэхи табан жэлэй турша соо 1 миллиард үндэгэн гүрэндэ тушаагдахаар хараалагдана.

Боровско шубуунай фабрикада суглуулагдан абтаһан эрхим һайн шанартай үндэгэд Тюмениин бүхы магазинуудта гаргагдахаһаа гадна, самолёдуудаар холын Хойто зүгэй шэнэ хото городуудта, Заполяриин нефть олзоборилгын газарнуудта, барилгануудта, геологическа экспедицинүүдтэ эльгээгдэнэ.

Үндэгэ суглуулан абалга эндэ һайнаар эмхидхэгдэнхэй. Тиимэһээ тус фабрика асари ехэ «амиды» конвейер шэнги юм. Сүүдхэ бүри эндэхи инкубаторнуудта 24 мянган дальбараа дэгжээгдэдэг. Тэдэниие хоёр һаратай болоторынь эндэ байлгаад, тахяагай бүлэгтэ оруулдаг байна:

Хэдэн дабхар клеткэнүүд товарна табан цех соо тахяанууд жэл хахадтай болотороо байлгагдадаг юм. Һүүлээрнь тахяануудай ашаг шэмын доошолжо захалхада, тэдэниие удаа дараалан һэлгэдэг.

Шубуудые һайнаар байлгаха хэрэгые фабрикын 20 шахуу зоотехник хүтэлбэрилдэг байна. Хүдөө ажахын эрдэмэй кандидат Александр Сазонов эдэнэй хүдэлмэриие толгойлно Шубуудай байра һайнаар гэрэлтүүлхэ түхеэрэлгэнүүдые, тэжээл буйлуулан бэлдэлгые, хөөллүүлгын болзорые, витаминууд ба микроэлементнүүдые ашаглалгын хэрэг шэнжэлхэ хүдэлмэри туршалгын тусхай цех соо хэгдэдэг.

Тэжээлдэнь белогуудай ехэ байхада, тахяагай ашаг шэмэ дээшэлдэг юм гэжэ үнинһөө хойшо тоологдодог һэн. Тэрэниие буруу гэжэ фабрикын мэргэжэлтэд тодоруулаа. Шубуудай бээжэжэ байха зарим үедэ тэжээл соохи белогуудые хорообол, ашатай һайн: тахяанууд ехээр таргалдаггүй, харин һайнаар үндэгэлдэг байха юм.

Иимэ шэнэ ушар туршалгын цехтэ наринаар шалгагдаад, бүхы фабрика дотор үргэнөөр хэрэглэгдэжэ байна. Тиигэжэ 800 мянган түхэригэй тэжээл алмагдаад, тахяанууд бүри һайнаар үндэгэлбэ.

Шубуудай фабрика үргэдхэгдэн, шэнэ түхеэрэлгэнүүдээр хангагдажа байна. Бүхы ажал хүдэлмэринь оньһожоруулагданхай, автоматика үргэнөөр нэбтэрэнхэй. Һаяхан шубуудай дүрбэн дабхар байра баригдаа, промышленна телевидениин түхеэрэлгэ тодхогдоо. Эдэ бүгэдэнь фабрикын хүдэлмэришэдэй экономическа үрэ дүнгүүдээ улам үргэдхэхэ арга олгобо. Шубуушан-оператор бүхэн 15—18 мянган тахяа харууһална.

Фабрикын коллективтэ гайхамшаг, шэн габьята ажалшад олон юм. Жэшээнь, Александра Спиридонова фабрикын эмхидхэгдэн байгуулагдаһан түрүүшын үдэрһөө эндэ хүдэлнэ. Дальбараануудые һаратай болоторнь тэжээжэ, ехэ болгодог. Үнгэрһэн арбан жэлэй турша соо 1 миллион шахуу дальбараа дэгжээгээ. Һаяхан Спиридоновада Социалис Ажалай Геройн нэрэ зэргэ олгогдоо. Боровско шубуунай фабрикада залуушуул олоороо хүдэлдэг.

Магазинуудтай, һургуулинуудтай, хүүгэдэй саадуудтай, яслинуудтай, олон дабхар байшан гэрнүүдтэй бүхэли хото фабрикын оршондо урган бодобо. Эндэ байрын асуудал шиидхэгдэнхэй — хүдэлмэришэн бүхэн болбосон түхэлтэй, уужам һаруул байрада ажаһууна.

Шубуудай фабрика һэргылэмжын газартай юм. Энэнь Нышма голой эрьедэхи үзэсхэлэн газарта байдаг. Хүдэлмэриингөө һүүлээр хэдэн арбаад зон автобусоор нишэ ерэдэг. Эндэ амардаг, спорт эрхилдэг байна. Зундаа онгосоор тамардаг, һархяаг, жэмэс түүдэг юм. Харин үбэлдөө конькигаар, санаар һолжорходо, аятай сэнгүү даа. Хүдэлмэриин үдэрнүүдтэ фабрикын ажалшадые һуулгаһан автобусууд эртэ үглөөгүүрһөө энээгүүр һүндэлдэг.

Шубуудай фабрикын директор Сергей Никулин комбинадай ерээдүй тухай иигэжэ хөөрэнэ:

— Байгша ондо манай фабрика 1 миллион тахяатай болохо. 1975 ондо үшөө [...] 200 мянгаар нэмэхэ юм. [...] дахи түсэбтэ табан [...] эдэнэй тоое нэгэ хахад [...] лиондо хүргэхөөр хара[…] бди. Шубуудай зургаан [...] хар байра барижа, а[…] түхеэрэлгээр хангахабди. [...] соо хахад миллион шахуу [...] бууд үсхэбэрилэгдэхэ. [...] дэнь нэгэ шубуушан-опе[…] 100 мянган, бүри олон [...] хяа харууһалжа шадаха[…] түсэбтэ табан жэлдэ 1 [...] лиард үндэгэ абаад, са[…] табан жэлэй турша соо 2 [...] лиардта хүргэхые найда[…]

Станислав МАЛЬЦ[…]
АПН-эй корреспонд[…]



СПОРТСМЕНҮҮДНАЙ ОЛОШОРОГ ЛЭ

Манай орон дотор ажалшадай дунда физкультура болон спорт хүгжөөхэ хэрэгтэ парти, правительствын зүгһөө үдэр бүриин халуун анхарал үзүүлэгдэнэ.

Мүнөө республика доторнай спортын 30 түйлөөр һорёо, мүрысөөнүүд үнгэргэгдэжэ, бии байгаа найман стадион, футболой 516 талмайнуудта хүн зониие олоор суглуулна.

Энээнһээ гадна, республикын предприяти, эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй мэдэлдэ санын 112 бааза, спортын лагерьнууд үгтэнхэй. Тиихэдэ ажалшадай дунда спортын хүдэлмэри ябуулжа, эмхидхэжэ байхаар штатнабэшэ 950 инструктор тоологдоно. Олониитын эдэбхитэдэй ашаар 1973 ондо 35 мянган хүн ГТО-гой шэнэ комплексын нормо тушаагаа.

Жэл бүри залуу спортсменүүд урган гаража, республикымнай суглуулагдамал командада оруулагдана, мүрысөөнүүдтэ хабаадалсажа, муу бэшэ үрэ дүн туйлана. Жэшээнь, бүхэ барилдаан, һур харбаан, хүнгэн атлетикэ, коньки, эдир футболистнууд, столой теннис, велосипедээр мүрысөө үнгэргэхэдөө, манай республикын суглуулагдамал команда Алас-Дурна зүгэй зонодо түрүү һууринуудые эзэлхэдээ, бүхэроссин, бүхэсоюзна, мүн уласхоорондын наадануудта хабаадалсадаг болоһон байна.

Үнгэрэгшэ жэлдэ СССР-эй арадуудай зунай спартакиадада хабаадалсаһан Буряадай АССР-эй суглуулагдамал команда Алас-Дурна зүгэй зоные область, хизаар, автономито республикануудай дунда гурбадахи һуури эзэлээ һэн. Тиин 1973, 1974 онуудта теннис наададаг эдиршүүлэй команда зонын чемпион болоһон байгаа. Тэдэнэй дүрбэниинь РСФСР-эй суглуулагдамал командын бүридэлдэ оруулагданхай. Мүн боксоор республикын суглуулагдамал команда Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй чемпион болоходоо, Россиин Федерациин боксернуудай дунда дүрбэдэхи һуури эзэлжэ ерээ бэлэй.

Бүхэ барилдаашаднай байгша ондо эрхим амжалтатай. Дүрэ буляалдалгаар үнгэргэгдэһэн мүрысөөнүүдтэ хабаадаһан зургаан бүхэ СССР-эй спортын мастерай нормо дүүргэһэн байха юм. Мүн һур харбагшад Будажап Цыбиков «Труд» бүлгэмэй централна совейдэй чемпион болоһон, БМДК-гай хүдэлмэришэн Дэнжу Очирова Совет ороной эхэнэрнүүдэй дунда арбан гурбадахи һуури эзэлһэн байна. Тиин Дэнжу Очирова Анатолий Гармаев хоёр РСФСР-эй суглуулагдамал командын бүридэлдэ абтаһан байгаа. Мүн байгша ондо Монголой Арадай Республикын ниислэл — Улаан-Баатар хотодо һур харбалгаар үнгэргэгдэһэн уласхоорондын мүрысөөндэ манай республикын суглуулагдамал команда түрүү һуури эзэлээ һэн. Энэ мүрысөөндэ Чехословаки, Польшо, МНР болон Буряадай АССР-эй суглуулагдамал командანууд хабаадалсаһан байна.

Хүнгэн атлетикээр һорёо, мүрысөө үнгэргэжэ байдаг республикымнай суглуулагдамал команда һайн амжалта туйлана. Командын гэшүүн Павел Яковлев Бүхэроссин юһэдэхи, «Ажалай резервнүүдэй» Бүхэсоюзна 14-дэхи спартакиадануудай чемпион болоһон байна. Мүн Ивалгын гидромелиоративна техникумэй түлөөлэгшэ Мария Зырянова РСФСР-эй хүдөөгэй спортсменкэнүүдэй дунда урилдахадаа, түрүү һуури эзэлһэн байба.

ГТО-гой комплекс тушаалгада республикын ажахы, предприятинуудай партийна, советскэ, профсоюзай, комсомолой эмхинүүд ехэ анхарал хандуулжа, спортын бүлгэмүүд, физкультурна коллективүүдтэ горитойхон туһаламжа үзүүлһэн байна.

Улаан-Үдын түмэр замай отделениин, БМДК-гай хүтэлбэрилэгшэд спортивна барилга схээр хэнэ. Гэбэшье Улаан-Үдэ хотодо, мүн хүдөө нютагуудта спортын талмай, түхеэрэлгэнүүд үсөөдэнэ. Прибор-бүтээлгын, «Электромашина» заводуудай, нарин сэмбын комбинадай, худалдаа-наймаанай, ажаһуудалай эрилтэ хангадаг предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд спортын баазатай болохо хэрэгтэ һаналаа багаар табина.

Байгша ондо тэмдэглэгдэжэ байгаа бүхэсоюзна физкультурнигуудай үдэр орон дотор, тэрэ тоодо манай республикада эхилһэн зунай спартакиадатай дайралдаба. Спартакиада «СССР-ээ хамгаалхаар, ажал хэхээр бэлэнби» гэһэн уряа доро үнгэргэгдэнэ. Манай республика дотор эхилһэн спартакиадын түрүүшын ээлжээндэ республикын спортын бүлгэмүүдэй 100 мянганһаа дээшэ спортсмен хабаадалсаха.

Г. СЕРГЕЕВ,
Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи физкультура, спортын комитедэй түрүүлэгшэ.

ТОО, БАРИМТАНУУД

Манай ороной 40 гаран миллион зон спортдо хабаададаг юм. Предприятинуудта, фабриканууд, заводууд, һургуулинуудта, колхоз, совхозуудта эдэнэр элдэб янзын спортдо хабаададаг байна.

Совет спортсменүүд һайн баазануудаар хангагданхай. 3126 ехэ стадион, спортын 55596 зал, тамаралгын 1179 бассейн, тэдэнэй 596-ниинь хушалтатай, 125 мянга шахуу спортивна талмай, конькишадай урилдаанай 1256 зам, 8681 санын бааза, шайбатай хоккей наадаха 10120 талмай, бүмбэгэтэй хоккей наадаха 5010 талмай совет спортсменүүдтэ үгтэнхэй.

Энэ жэлдэ 51,5 миллион шахуу хүн ГТО-гой шэнэ нормо тушаажа эхилһэн байна. Эдэмнай 9-һөө 60 хүрэтэр наһатай, элдэб мэргэжэлтэй хүнүүд. 2 миллион үлүүтэй физкультурнигууд ГТО-гой шэнэ комплексын алтан значогуудаар шагнагдаа.

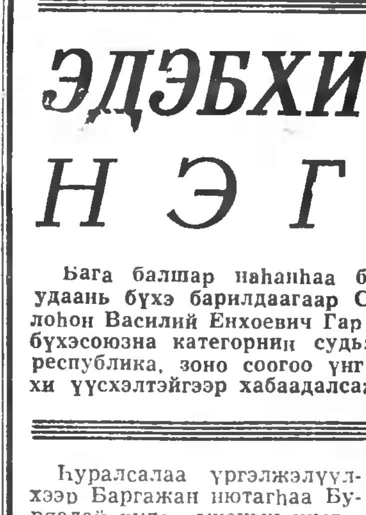
Ороноймнай 124699 предприятида, һургуулида 27 миллион шахуу хүн гимнастика хэжэ, бэе махабадаа хатуужуулна.

Спортын элүүржүүлгын лагерьнууд ороной элдэб нютагуудта хүдэлдэг. Юһэ мянга гаран элүүржүүлгын лагерь бии. Байгаалида дуратайшуулда зорюулагдажа, «Аяншанай, загаһашанай 4358 байшан» бии болгогдоо.

6 миллион 80 мянган хүн — хүнгэн атлетикэ, 5 миллион 231 мянган хүн — волейбол, 4 миллион 171 мянган хүн — сана, 3 миллион 741 мянган хүн — футбол ба 3 миллион 520 мянган хүн баскетболоор наадана. 754 мянган хүн классическа, дүрэ буляалдадаг, самбо ба дзю-до гэхэ мэтын барилдаагаар һонирхоно. 650 мянган хүн национальна түхэлэй спортдо хабаададаг юм.



ЗУРАГ ДЭЭРЭ: СССР-эй спортын мастер Валерий Махутов (саада тээнь) ээлжээтэ уулзалгаяа шүүгээд байна.



ЭДЭБХИТЭДЭЙ НЭГЭН

Бага балшар наһанһаа барилдаанда бэеэ зорюулжа, удаань бүхэ барилдаагаар СССР-эй спортын мастер болоһон Василий Енхоевич Гармаев мүнөө барилдаагаар бүхэсоюзна категориин судьягай нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй, республика, зоно соогоо үнгэргэгдэдэг наадануудта эдэбхи үүсхэлтэйгээр хабаадалсажа ябана.

Һуралсалаа үргэлжэлүүлхээр Баргажан нютагһаа Буряадай хүдөө ажахын институдай студент боложо ерэһэн Василий тус институдта үнгэргэгдэдэг мүрысөөнүүдтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг болоо бэлэй. Тиихэдээл буряад барилдаанһаа гадна, классическа болон дүрэ буляалдаанай оньһотой танилсажа эхилһэн юм.

— 1961 ондо бүхэ барилдаагаар республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэһэн нааданда түрүүшынхеэ хабаадалсахадаа, дүршэлтэй бүхэнүүдһээ яһала айһан, мэгдэһэншье байхаб, — гэжэ мүнөө Василий Енхоевич тэрэ үдэрэйнгөө шангა тулалдаануудые һанан һанан хөөрэдэг.

Энэншье ойлгосотой. Дүрэ буляалдалгын барилдаанда дүршэлтэй боложо ябаһан Геннадий Баймеев, Кадр Шарипов гэдэг бүхэнүүд һайн барилдадаг юм гэжэ суурхажа эхилһэн байгаа бшуу. 78 килограммай гэхэ гү, али дунда зэргын шэгнүүртэй эдэнэр хоорондоо барилдажа орходоо, залуушье һаа, Василинь баһал бэлэдхэл һайнтай байшоо ха. Юуб гэхэдэ, буряад барилдаанда бэеэ һоридогынь эндэ яһала туһатай байгаа ха юм. Түрүү һуури буляалдаһан эдэ хоёроо нэгыень очкогоороо, хоёрдохииень торгалдуулан хаяжархихадаа, нэгэ мэдэн гэхэдээ республикын чемпионой нэрэ зэргэдэ түрүүшынхеэ хүртэшэһэн байба бшуу.

1962 он. Гүрэнэй шалгалта амжалтатайгаар барижа, хүдөө ажахын институт эрдэмтэ-зоотехник гэһэн нэрэ зэргэтэйгээр дүүргэһэн Василий Гармаев Зэдын аймагай Борьёогой совхоздо ажалла-

Хойто жэлынь зонын чемпион болоһон Василий Гармаев Ростов-на-Дону хотодо дүрэ буляалдалгаар Россиин Федерациин түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэһэн нааданда хабаадалсахадаа, СССР-эй спортын мастерай нормо дүүргэжэ, хүсэл эрмэлзэлээ одоошье бэелүүлжэ шадаһан байгаа.

Мүнөө Василий Енхоевичой дүрэ буляалдаанда һургаһан бүхэшүүд аймаг дотор олон юм. Тэдэнэрынь хэд бэ гэхэдэ, совхозой түрүү хонишон, мүнөө хүдөө ажахын институдта заочноор һуралсажа ябаһан, республикын зургаан удаа чемпион Владимир Галсанов, байгша ондо хүдөө ажахын институт дүүргэһэн, ветеринарна врач, республикын хоёр удаа чемпион Валерий Гармажапов, Омскын медицинскэ институт дүүргээд, Ленинградай областьдо ажаллажа эхилһэн, нэгэдэхи разрядтай Владимир Гизатов болон бусад... олон лэ!

1965 онһоо ВЛКСМ-эй райкомой нэгэдэхи секретаряар хүдэлжэ эхилхэдээ, Василий Гармаев аймаг доторoo спорт хүгжөөхын түлөө эмхидхэлэй ехэхэн хүдэлмэри ябуулһан байна. Тэрэ илангаяа залуушуулай дунда спортын хүдэлмэри ябуулхадаа, тэдэниие бэрхэшээлнүүдые даамгайгаар дабажа гарахыень һургадаг, хүмүүжүүлдэг заншалтай. Мүнөө аймагайнь залуушуулай 50-һаа дээшэ залуушуул болон комсомолшууд спортын али нэгэн зүйлнүүдые эрхилжэ, республика соогоо суурхуулжа ябадаг болоһониинь һайшаалтай юм.

Комсомол - залуушуулай дунда спортын болон эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулхаар эльгээдэбэ ха. Жэл шахуу барилдаанда бэеэ зэһэнжэ, бэлдэжэ ябадаг Василий Гармаев республика, зоно соогоо үнгэргэгдэдэг ехэ мүрысөөнүүдтэ таһалгаряагүй хабаадалсадаг һэн тула Борьёогой совхоздо ерэһэн жэлдээ барилдаашадай команда байгуулһан юм. Тэрээндэнь совхозой хүдэлмэришэд хүгшэн, залуугүй гэхээр ерэжэ, сүлөөтэй сагтаа буряад барилдаагаар бэеэ һорижо эхилээ бэлэй. Мүнөө Зэдын аймагай алишье нуга, нютагта барилдадаггүй хүниие олохонь бэрхэтэйл байха! Зүгөөр Василий ажахыдаа өөрын командатай болоод байхадаа, зундаа республикын һур харбаанай найр нааданда һайн бэлэдхэлтэй команда асаржа, буряад болон дүрэ буляалдалгаар барилдадаг нүхэдөө баясуулаа һэн.

наһаингаа түлөө Василий Енхоевич ВЛКСМ-эй ЦК-гай зүгһөө хоёр удаа Хүндэлэлэй грамота абаһан байна. Тэрэ райкомдо хүдэлжэ ябахадаа, залуушуулай дунда спорт һэргээхэ хүдэлмэридэ һаналаа табижа ябаха сагаа хододоо олоод байдаг иимэ нэгэ һайн һайхан эрмэлзэлтэй һэн.

Республикын бусад аймагуудта орходоо эндэ спортын хүдэлмэри яһала амжалтатайгаар хүгжэнхэй гэжэ хэлээ һаа, алдуу болохогүй ха. Мүнөө эндэ жэл бүри май һарын һүүлшын долоон хоногто багшанарай спартакиада, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй, комсомол-залуушуулай, хонишодой дунда спартакиада үнгэргэгдэдэг заншалтай болоһон. Жэшээнь, Социалис Ажалай Герой, Борьёогой совхозой хонишон Г. Ц. Рабдаев бүхэ барилдаагаар зургаа дахин аймагайнгаа чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэһэн намтартай. Харин мүнөө эдиршүүлэй дунда Г. Рабдаевай нэрэмжэтэ шанда хүртэхын түлөө бүхэ барилдаагаар мүрысөөнэй үнгэргэгдэдэг болоһониинь һайшаалтай. Энэ юун тухай гэршэлнэб гэхэдэ, ерээдүйдэ зарим эдир хүбүүд Рабдаевтал адли суута хонишон болохо зорилго урдаа табина ха юм. Нүгөөдэнь — Борьёогой совхозой Ажалай Улаан Тугай орденто хонишон Балдан-Нима Гомбожапов бүхэ барилдаагаар 1973 ондо аймагайнгаа чемпион болоһон байгаа. Харин ВЛКСМ-эй ЦК-гаар Фрунзе хотодо үнгэргэгдэһэн залуу хонишодой суглаанда хабаадаһан Гомбожапов эндэ барилдахадаа түрүү һуури эзэлжэ, тусхай шанда хүртэһэн байна. Энээнһээ гадна, июниин түрүүшын долоон хоногой туршада пионернүүдэй дунда спартакиадын үнгэргэгдэхэдэ 60 метрэй зайда урилдаан, үндэрые, утые харайлга, лаптаа наадалга, барилдаан болодог заншалтай. Эдэнэрэй дундаһаа урган гараһан спортсмен гэхэдэ, дүрэ буляалдалгаар СССР-эй спортын мастер болоһон Анатолий Будунов мүн. Тэрэ мүнөө республикын арба удаа чемпион, СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй бүхэшүүлэй дунда хоёрдохи һуури эзэлһэн байха юм. Манай Анатолий Будунов аха дүү — Монголой Арадай Республикын бүхэшүүлтэй нүхэр ёһоной уласхоорондын мүрысөө үнгэргэхэдөө, МНР-эй бүхэшүүлэй дунда хоёрдохи һуури эзэлдэг, һэншье гэнгүй амиды тэмээ үргэжэрхидэг Жамьян Дорж гэгшые диилэһэн юм.

Мүн «Урожай» бүлгэмэй Центральна Соведэй чемпион, СССР-эй спортын мастер гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэһэн Равиль Валеев, хүдөөгэй багшанарай дундаһаа хоёр удаа чемпион болоһон, Гэгээтын дунда һургуулиин багша Цыбэн-Дамба Аюшеев, 1974 ондо һурагшадай дундаһаа РСФСР-эй түрүү һууринуудай нэгые эзэлһэн Виктор Абушеев болон бусад эдэнэрэй дунда спортын хүдэлмэри һэргээжэ, оролдожо ябаһан эмхидхэгшэдээ аргагүй дуратай, тэрэнэй эсэхэ сусахые мэдэнгүй оролдожо ябадагыень хүндэлдэг.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

ХИЛЫН СААНАҺАА
телефон-телеграф-радио

УЛААН-БААТАР

Аха дүүгэй туһаламжа, харилсаа холбоон

ТАСС

Социалис ёһоной экономическа харилсан туһалалсалгын Соведтэ Монголой Арадай Республикын ороһон ушар социалис оронуудтай Монголой экономическа, научно-техническэ харилсаанай хүгжэлгэдэ шухала алхам болоһон байна гэжэ «Монгол» журнал бэшэнэ.

СЭВ-тэ хабаатан оронуудай арадай ажахын түсэбүүдые тааруулан хараалхадаа, МНР-эй арадай ажахын элдэб һалбаринуудые хүгжөөхэ асуудалнуудта ехэ анхарал хандуулагдана.

Тодорхойлон хэлэбэл, хүнгэн промышленностиин талаар харилсаа холбоо тогтоолго СЭВ-тэ хабаатай оронуудай хамтын ябуулга болоно гээд журнал тэмдэглэнэ.

Монголой Арадай Республикын промышленностиин арһа элдэдэг һалбарида Советскэ Союз, Чехословаки, Болгари анхаралаа ехээр хандуулһан байна.

БЕЙРУТ

Зэрлиг муухай добтолго

ТАСС

Урда Ливанай газар нютагуудта Израилиин сэрэгэй самолёдууд зэрлиг муухайгаар добтолбо. Ливанай сэрэгэй командованиин коммюникэ дотор мэдээсэгдэһэнэй ёһоор, энэ добтолгын үедэ амгалан зон алуулһан, шархатаһан, материальна ехэ гарза хохидол ушаруулагдаһан байна.

ЛУИС КОРВАЛАНИИЕ СҮЛӨӨЛҮҮЛХЭ!

ПРАГА. Эб найрамдал сахин хамгаалагшадай Чехословакиин комитет Чилиин Компартиин Генеральна секретарь Луис Корваланда нээмэл бэшэг эльгээбэ. Чилиин патриодуудай тэмсэлтэй һанал нэгэтэй байһан тухайдаа эдэнэр Чехословакиин бүхы арад зоной үмэнэһөө мэдүүлээ. Танай сүлөөдэ гарахын тула дэлхэйн түрүү үзэлтэй хүнүүдтэй хамта бүхы юумэ хэхэбди гээд бэшэг дотор хэлэгдэнэ. Мүр мүрөө ниилүүлэн жагсажа, манай хамтын тэмсэлэй илан мандатар эдэбхитэйгээр тэмсэхэбди.

Чилиин арад зонтой һаналаа нэгэдэлгын митинг дээрэ Прагада «ЧКД-электроника» гэжэ заводой хүдэлмэришэд тогтоол абахадаа, Луис Корваланиие сүлөөлхэ, Чилидэхи зэрлиг бүдүүлиг ябадалнуудые болюулха эрилтэ табиһан байна.

УЛААН-БААТАР. Монголой Арадай Республикын парламентска бүлэг эндэ мэдүүлгэ тунхаглуулхадаа, Луис Корвалан ба бусад демокрадуудые дары сүлөөлхэ, хашалта харшалалтануудаа, хардалга мүрдэлгэнүүдээ болюулха эрилтэ табяа.

БОНН. Луис Корваланиие сүүдлэхэ гутамшаг муухай хэрэгээ болюулха эрилтэтэйгээр Германиин Коммунис парти тэмсэжэ байна. Чилидэхи хардалга мүрдэлгэнүүдтэ эсэргүүгээр тэмсэхыень Германиин Коммунис парти ФРГ-гэй арад зониие уряалба.

КОПЕНГАГЕН. Чилиин Коммунис партиин Генеральна секретарь Луис Корваланиие сүүдлэхээр бэлдэжэ байһыень буруушаажа байһанаа дэлхэйн олониитэ мэдүүлнэ гээд «Ланд ог Фольк» газетэ бэшэнэ. Политическэ үзэл бодолойнгоо түлөө шорон түрмэнүүдтэ хаагдаһан Чилиин бүхы хүнүүдые сүлөөлхын түлөө хүдэлөөгөө эдэбхижүүлхэ уряатайгаар тэрэ Даниин арад зондо хандаба. (ТАСС).

НИКОЗИ

КИПРТЭХИ БАЙДАЛ

ТАСС

Июлиин 15-да хэгдэһэн гүрэнэй урбалтын һүүлээр үймөөшэдэй эмхидхэн байгуулһан «правительствын» министрнүүд тушаалһаа бууба гээд эндэ соносхогдоо.

Республикын президентын уялгануудые бэе дээрээ даажа абаһан Г. Клиридис орон доторхи хүшэр бэрхэтэй байдалда правительствын ажал ябуулга һайжаруулхын тула зүбшэлэлгын хөөрэлдөөнүүдые үргэнөөр хэжэ байна.

Арал дээрэхи байдал шахардуу шанга байһаар.

ВАШИНГТОН

САГААН БАЙШАНДА ЗҮБЛӨӨН БОЛОБО

ТАСС

США-гай президент Р. Никсон конгрессгэхи республиканска партиин хүтэлбэрилэгшэ сенатор Х. Скоттой, конгрессмен Дж. Роудстай, сенатор Б. Голдуотертой Сагаан байшан соо зүблөө хэбэ.

Зүблөөнэй һүүлээр Б. Голдуотер хэблэлдэ мэдүүлгэ хэбэ. Президентын тушаалһаа бууха магадгүй байһан тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдээ гэжэ тэрэ хэлээ. Р. Никсон урдынгаа һанал бодолые хубилгажа, эсэслэл шиидээгүйшье һаа, тушаалһаа бууха хараатай байна гэжэ сенатор хэлэбэ. Бидэ ямаршье эрхэ гуриим табялагүйбди. Конгрессэй хоёр палатада бодото байдалые зүбшэн хэлсэһэн байнабди. Оронойнгоо аша туһые хараада абажа, президентын шиидхэбэри гаргаха байһаниинь элитэ гэжэ Б. Голдуотер мэдүүлээ.

Минии һанахада, президент «хэдэхэн үдэрэй турша соо шиидхэбэри абаха байха». Тиихэдээ оронойнгоо аша туһые харзада абаха байһаниинь дамжаггүй гэжэ сенадта республиканска үсөөнхиин хүтэлбэрилэгшэ Х. Скотт хэлэбэ.

Мүнөөнэй хүшэр бэрхэтэй хэрэг зүбшэн хэлсэгдээ гэжэ түлөөлэгшэдэй палатада республиканска үсөөнхиин хүтэлбэрилэгшэ Дж. Роудс мэдүүлһэн байна.

Президент гүрэнэй секретарь Г. Киссинджертэй мүн лэ уулзажа хөөрэлдэбэ. Хөөрэлдөөнэй удха тухай мэдээсэхые гүрэнэй департамент арсаа. Һаяар тушаалһаа бууха гү, али тушаалһаа зайсуулагдаха тухай асуудалые түлөөлэгшэдэй палата дээрэ, удаань сенадтахи сүүд дээрэ хаража үзэхэ талаар Р. Никсонэй урда табигдаһан асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэһэн байна гэжэ американ хэблэл батална.

Европодо эб найрамдал, аюулгүй байдал хангахын түлөө

Уласхоорондын хоёр шухала суглаануудай — Европо түби дээрэ аюулгүй байдал ба хани харилсаа хангаха талаар зүблөөнэй, мүн түб Европодо зэбсэгтэ хүсэнүүдые, буу зэбсэг хороохо талаар хөөрэлдөөнүүдэй забһар болобо. Оронуудай делегацинууд — энэ уулзалгануудта хабаадагшад нютагаа бусабад. Тэдэнэр эдэ хөөрэлдөөнүүдэй үрэ дүнгүүд тухай правительствануудтаа мэдээсээд, саашадаа эдэ хөөрэлдөөнүүдые ямар аргаар ябуулхаб гэһэн заабари абаха ёһотой юм.

Эдэ хөөрэлдөөнүүд амяараа, хоорондоо холбоогүйгөөр үнгэргэгдэжэ байһаниинь мэдээжэ. Аюулгүй байдал ба хани харилсаа хүгжөөхэ зүблөөнэй хоёрдохи шата Женевэдэ жэл тухай сагай туршада үргэлжэлөө. Тэндэ Европодохи байдалые политическэ талаһаань һайжаруулха асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээ.

Зэбсэгтэ хүсэнүүдые болон буу зэбсэг хороохо тухай Венэдэ боложо байһан хөөрэлдөөн дээрэ түгшүүрилтэ байдалые сэрэгэй талаар һуларуулха асуудал хэлсэгдэнэ. Тиихэдээ энэ асуудал нэн түрүүн түб Европодо хабаатай юм. Эдэ хоёр зүблөөнүүдтэ хабаадагшадай тоо адли бэшэ. Женевэдэ 35 оронуудай делегацинууд зүблөөндэ хабаадана. Венэдэ — 19 гүрэнүүдэй делегацинууд хабаадалсана.

Венэдэхи, мүн Женевэдэхи уулзалгануудай хойноһоо олониито анхаралтай хаража байна. Юуб гэхэдэ, энэ уулзалгануудта Европын түби дээрэшье, мүн тэрэнэй гадагууршье ажаһуудаг олон миллион хүнүүдэй ами наһанай аша туһые хангаха тухай эдэ хоёр зүблөөнүүд дээрэ хэлсэнэ ха юм.

Женевэдэ, мүн Венэдэ үнгэргэгдэһэн хөөрэлдөөнүүдтэ хабаадагшад ямар дүнгүүдые туйлаа гээшэб? Богонёор хэлэхэдэ, Европодо аюулгүй байдал ба хани харилсаа хангаха зүблөөнэй хүдэлмэри Венэдэхи хөөрэлдөөнһөө ехэ үрэ дүнгүүдые туйлажа, горитойхон алхам урагшаа хээ.

Женевэдэхи хөөрэлдөөнүүдэй үедэ ехэхэн хэмжээнэй хүдэлмэри хэгдээ, энээнһээ тобшолол хэхэдэ, зүблөөн ойрын сагта хүдэлмэрээ дүүргэжэ, хэдэ хэдэн шухала шиидхэбэринүүдые баталан абахаар ха гэжэ найдахаар. Забһар хэхын урда тээхэнэ баталан абтаха документнүүдэй 150 бүлэг найруулагдажа, суглаанда хабаадагшадай зүгһөө дэмжэгдэһэн байна.

Эндэ соёл культурын, гэгээрэлэй, мэдээсэлэй болон уулзалгануудай талаар гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаанай үндэһэ һуури тухай асуудал үни удаан хэлсэгдэһэн, арсалдаатай байһан юм. Зүгөөр забһар хэхын урда тээхэнэл хэлсээн туйлагдаһан байгаа. Энэ үндэһэ һууринь юуб гэхэдэ, эндэ хабаадагша гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаануудые гүримшүүлдэг, тэрэ тоодо адли тэгшэ эрхэтэй, бэе бэеынгээ дотоодын хэрэгтэ хамааралсахагүй, гол ёһонуудые бүрин түгэсөөр сахиха ушар болоно.

Имагтал энээниие Советскэ Союзай, социалис бусад гүрэнүүдэй делегацинууд туйлахые оролдоһон юм. Тиихэдээ бусад гүрэнүүдтэй бүхы талын харилсаа үргэнөөр хүгжөөхэ гэһэн социализмын оронуудай эрмэлзэлые ондоо гүрэнүүдэй дотоодын хэрэгтэ хамааралсахын тула, тодорхойлбол, социалис байгуулалтада эсэргүү үзэл сурталай али нэгэн янзын добтолго хэхын тула хэрэглэхэ арга олдохогүй гэжэ социалис оронуудай делегаци капиталис оронуудай түлөөлэгшэдтэ сэхэ руунь һануулһан байна.

Экономико, наука болон технико, мүн байгаалиие хамгаалха талаар хани харилсаа хүгжөөхэ тухай документнүүдые бэлэдхэхэ комиссиин хүдэлмэри нилээд урагшаа дабшанхай. Тусхайлбал, экономикын талаар томо хэмжээнэй харилсаа байгуулха тухай худалдаа наймаа һайжаруулха, экономическа мэдээсэлээ андалдажа байха болон бусад харилсаануудай талаар хэмжээнүүдые абаха гэжэ нэгэн дуугаар һайшаагдаа.

Эгээн шухала юумэн гэхэдэ, Европо түбиие амгалан ёһоор хүгжөөхэ ёһо гуримууд тушаа олонхи найруулганууд һайшаагдаа. Тэдэнэй дунда гол шухала удха шанартай ёһо гуримууд гэбэл, Европодохи гүрэнэй хилэнүүдэй эбдэршэгүй байха, хүсэ хэрэглэхэ ябадалһаа арсаха, арсалдаануудые амгалан ёһоор гүримшүүлхэ гэхэ мэтэ.

Түб Европодо буу зэбсэг ба зэбсэгтэ хүсэнүүдые хороохо тухай хөөрэлдөөнүүдэй үрэ дүнгүүд тон бага. Зүгөөр энэ хөөрэлдөөн харюусалгатай, бодото хэрэгэй шэнжэтэйгээр үнгэрөө. Эндэ хабаадагшад зүбшэгдэжэ байһан асуудалнуудта ямар талаһаань хандаха тухайгаа ойлголсохоһоо гадна, бэе бэеынгээ баримталдаг хараа бодолые мэдэжэ абаа. Тиибэ ябабашье, Венэдэ болоһон хөөрэлдөөнүүдэй хүдэлмэридэ һайн сэгнэлтэ үгэхэнь үшөөл эртэ байна.

Теэд Венэдэ хэлсэгдэжэ байһан асуудалнуудай онсо орёо байһыень хараадаа абаха хэрэгтэй. Юуб гэхэдэ, энэ районд, дэлхэйн хоёр дайнай эхилһэн газарта, гүрэнүүдэй аюулгүй байдалые хангаха үндэһэ һуури тухай асуудал эндэ хэлсэгдэнэ гээшэ. Эндэ хүсэнүүдэй тэнсүүридэ нүлөөлдэг нэгэшье эрхэ нүхэсэлые — сэрэгэй тоо, национальна ба харин сэрэгүүд, тэдэнэй буу зэбсэгүүдээр хангагдаһаниие хараһаа алдажа болохогүй. Зэбсэгтэ хүсэнүүдые, буу зэбсэг бүгэдөөрөө хороохоодоо, хэн нэгэндэ хохидол үзүүлхэгүй шухала гэхэ гү, али ондоогоор хэлэбэл, бүхы оронуудай аюулгүй байдал адли тэгшээр хангаха гол ёһо сахигдаха ёһотой.

Хэлсээнэй проект табихадаа, СССР, ГДР, ПНР болон ЧССР-эй делегацинууд имагтал энээниие хараадаа абаһан юм. Энэ проект сэрэгэй талаар али нэгэн гүрэнэй бусадһаа булюу хүчэтэй байха арга хэмжээе олгоногүй. Тэрэ проектын ёһоор, ерэхэ 1975 ондо адли тэгшэ эрхэтэйгээр сэрэгүүдые хороохо хэмжээн хараалагдаһан юм гэбэл: баруун гүрэнүүдэй зүгһөө, мүн социалис гүрэнүүдэй зүгһөө нэгэн доро 20—20 мянган хүнүүдээр сэрэгүүдээ хороохые дурадхагдаһан юм.

1976 ондо бүхы сэрэгүүд 5 процентээр хороогдохо, 1977 ондо — 10 процентээр хороогдохо ёһотой юм. Тиихэдэ ябаган сэрэгшье, авиаци болон ядерна буу зэбсэгтэй сэрэгүүдшье хороогдохо зэргэтэй.

Баруун гүрэнүүдэй түсэб ондоо зорилготой. Тэрэнэй ёһоор, зэбсэгтэ хүсэнүүдые хороолго адли бэшэ (Варшавска пактын талаһаа сэрэгүүдые НАТО-гойхиһоо гурба дахин олоор хороохые дурадхана), Холбоото Штадуудай союзнигууд болохо оронуудай сэрэгэй тооe (тэрэ тоодо Англиин ба ФРГ-гэй) хараадаа оройдоо абанагүй, сэрэгэй авиаци болон ядерна буу зэбсэгые хэлсээн дотор оруулнагүй (энэ буу зэбсэг Хойто Атлантическа бүлэглэлэй сэрэгэй стратегидэ онсо шухала һуури эзэлдэг юм).

Иимэ түсэб түб Европодо зэбсэгтэ хүсэнүүдые, буу зэбсэг хороохо тухай хэлсээ туйлахын үндэһэ һуури болгогдон абтажа болохогүйнь мэдээжэ. Хэлсээндэ хабаадагшадай зүгһөө хүсэлэл оролдолгын гаргагдаа һаань лэ, эндэ түрүүшын тодорхой үрэ дүнгүүдые туйлажа болохо юм, гээд Леонид Ильич Брежнев һунгагдагшадай үмэнэ июниин 14-дэ хэлэһэн үгэ соогоо онсолон тэмдэглээ һэн.

Энээнһээ харахада, түб Европодо зэбсэгтэ хүсэнүүдые, буу зэбсэг хороохо асуудалые шиидхэхэ тушаа хоёр ондоо хандалга эли болонхой. Гэбэшье хөөрэлдөөнүүдтэ хабаадагшад бэе бэеэ ойлголсохоёо болиһон ябадалда орохоёо хүсэнэгүй. Европын оронуудай этигэл найдабариие харюулжа шадаагүйн түлөө харюусалгые хэншье бэе дээрээ абахые хүсэнэгүй. Европын арадууд мүнөөнэй ба ерээдүйн үетэнэй ажабайдалһаа дайн сэрэгые сүм усадхаха арга боломжын бии байһанда этигэнэ.

Европодо аюулгүй байдал ба хани харилсаа хангаха талаар зүблөөе амжалтатайгаар дүүргэхэ ябадал энэ түби дээрэхи политическэ байдалда һайн нүлөө үзүүлхэһээ гадна, мүн сэрэгэй талааршье түгшүүрилтэ байдал һуларуулха ерээдүйн найдамжа түрүүлхэ байһандань һэжэг гаранагүй.

Зүгөөр иимэ үрэ дүн өөрөө ерэхэгүй, тэрэниие туйлаха хэрэгтэй. Тиимэһээ социалис оронуудай гадаадын политикын соносхоһон «эб найрамдал хүсээ һаа — эб найрамдалай политика ябуула, энэ политикын түлөө тэмсэл ябуула!» гэһэн уряагай шухала байһаниинь элитэ болоно.

Анатолий КРАСИКОВ,
ТАСС-ай шэнжэлэгшэ.

ТОЛИ



ЭХЭ ХҮНЭЙ ГАБЬЯА

Энэ дэлхэй дээрэ эхэнэр боложо түроод, эхын hайхан жаргал эдлэхэhээ ондоо нангин юумэн байхагүй гэлсэдэг. Тэрэниие буруушааха хүн энэ юртэмсэдэ байхагүй бэшэ аал даа.

Эхэ хүн үри бэедээ халуунаар дурлажа, үхибүүдээ hайханаар хүмүүжүүлхын тула оролдожо ябаха. Жаргабална, адли жаргажа, зобохо үедэнь зоболонгыень хубаалдадаг габьяатай. Тиимэ ушарнууд түүхэдэшье байhан шуу. Владимир Ильич Ленинэй, Зоя Космодемьянскаягай, Олег Кошевойн болон бусадай эхэнүүдэй нэрые эндэ дурдамаар.

Теэд мүнөө түүхэ хөөрэхэ гээгүй, ажабайдалда ажаглаhан хэдэн жэшээ дурдая.

Урдань үгытэй ядуу байдалтай хүнүүдтэ олон үхибүүн ехэшье баяр асарханъ бэрхэшэг байhан гэхэ. Юугээ эдюулхэ, яагаад хубсалуулха, ямар аргаар басагадтаа энжэ бэлдэхэ, хайшан гээд үхибүүдээ айл болгохо гэхэ мэтын олон асуудал эхэ, эсэгын сэдьхэлые зобоодог hэн бээз.

Харин мүнөө сагта хэдышье үхибүүтэй болоо hаа, юумээр ядахаар бэшэ, тэжээжэ шадахаш гэжэ хэншье хэлэхэ. Теэд хүнэй шанар гээшэ имагтал гэдэhэ садхалан, мүр дулаан байhаараа сэгнэгдэдэг бэшэ ха юм. Тэрэнэй хүн бэень ямар бэ, үнэн сэхээр хүмүүжүүлэгдээ гү, олоной хэрэгэй түлөө оролдохо hэшхэлтэй гү гэжэ абаhаар харагдаха.

Олон хүүгэдые түрөөд, тэдээнэйнгээ hайн хүнүүд болон ургахын тула бүхы ами наhаяа зорюулhан эхэнүүд лэ ёhотой баатаршалга гаргана гээшэ гэжэ би тоолодогби. Юуб гэхэдэ, хүниие хүмүүжүүлхэ гээшэ тон хүшэр хэрэг мүн. Алишье тээшээ тон тэгшэ hайн хүниие хүмүүжүүлhэнhээ айхабтар орёо машинын проект зохёоhониинь хүнгэн байха юм гэжэ элитэ совет багша, уран зохёолшо А. С. Макаренко хэлэhэн байдаг.

Үнэхөөрөөшье, үхибүү хүмүүжүүлхэ гээшэ хүнгэн бэшэ гэжэ хэншье хэлэхэ. Хүмүүжүүлэгшэ хүндэ шадабариhaa гадна hайхан сэдьхэл хэрэгтэй. Эхэ эсэгэ хоёр хүүгэдэй эгээл түрүүшын хүмүүжүүлэгшэ ха юм даа.

Яруунын аймагай Эгэтын адаг гэжэ hууринда Лыгденов Цыренжабтан гэжэ айл ажаhуудаг. Цыренжаб Банзатович өөрөө автомашинын жолоошон юм. Хүүгэдтээ эсэгэнь нүлөө үзүүлдэг юм ааб даа, тэрэниис хэншье арсанагүй. Зүгөөр тэрэ бүлэдэ хүмүүжүүлэгшын гол үүргые эхэнь — Сэрэмжэд Цыремпиловна бэелүүлдэг.

Лыгденовтэн 11 хүүгэдтэй. Теэд олоншье hаа, хүүгэдынь угаа гуримтай. Ши-би гэлдэхэ, шууялдаха юумэ байхагүй. Гэр соогоо хүн бүхэн өөрын уялгатай. Эхэдээ нэгэшье улүү үгэ хэлүүлэнгүйгөөр, хэхэ юумэсэ үхибүүдынь жэншэд гүүлэнгүй бүтээгээд байха.

Мүнөө hургуулида ороогүй нэгэл үхибүүн тэдэнэйдэ байха—одхониинь. Харин бэшэниинь булта hургуулида hуража байhан гү, али дүүргэhэн зон: ехэ басаганиинь Улаан-Үдын педучилищи дүүргээд, багша болонхой. Тэрэнэй удаадахи үринь — ехэ хүбүүниинь Хара далайн уhан сэрэгтэ алба хэжэ ерээд, Буряадай хүдөө ажахын институтда hуража ябана, армиин урда тээ техникум дүүргэhэн юм. Димит гэжэ басаганиинь 10-дахи классай hүүлээр Улаан-Үдын педучилищи дүүргээ. Согто хүбүүн 10 класс дүүргээд, Совет Армиин зэргэдэ алба хэнэ. Гэхэ мэтээр тоолобол, үшөө долоон хүниие нэрлэхэ болонобди.

Эгэтын адагай дунда hургуулида би удаан бэшэ саг соо хүдэлхэдөө, зарим үхибүүдтэнь заагаадшье туршаhан байхаб. Лыгденовтэнэй үхибүүд тухай багшанаршье, hууринай хүн зоншье муу нэгэшье үгэ хэлэдэггүй, тэдэниие булта зохидшоодог гэжэ ойлгоо hэм.

Сэрэмжэд-хээтэй хододоо даруу зантай, хүүгэдээ харааржа, гэмэржэ байдаггүй. Үхибүүн бүхэнөө хайрлан энхэржэ, зөөлэхэноор хандадаг. Тиихэдэнь хүүгэдынь тон лэ тиимээр эхэдээ харюусадаг, эхынгээ сэдьхэл зобоохогүй гэжэ оролдодог байха юм.

Тэрэ олон хүүгэдые тон hайн hургаалтайгаар хүмүүжүүлхын тула ямар ехэ тэсэбэри хэрэгтэй гэжэ hананат? Сэрэмжэд Цыремпиловна эхэ хүнэй габьяа харуулна гэжэ би үнэн зүрхэнhөө этигэнэб.

Тиихэдэ мүн лэ дээрэ хэлэгдэhэн hууринда улаан сурба болоhон айл олон байха. Доржиев Мүнхэтэн арбан хүүгэдтэй, булта арбан класс дүүргэжэ, ажабайдалай замда гараhан. Нэгэшье үхибүүниинь эсэгын нэрые муугаар хэлсүүлээгүй, эхын хүндые доройтуулаагүй.

Тиихэдэ Дэмбрылов Гэпэлтэн олон хүүгэдтэй. Гэпэл-дундахай гэжэ нютагай залуушуулда хүндэлүүлдэг болоhон эсэгэнь арбадахи үхибүүнэйнгээ гэдэhэн соо байхада, наhа барашоо бэлэй. Хандажаб Шагдаровна гансаараа үлөөшье hаа, тулгардаагүй. Өөдөө гараhан хүүгэдэйнгөө туhаламжаар, өөрөөшье эхын hайхан сэдьхэл сэдьхээд, багануудаа hайнаар хүмүүжүүлжэ байна. Хандажап Шагдаровна ёhотой эхын габьяатай хүн гэхэдэ, нэгэшье алдуу болохогүй...

Минии нютагта — Эгэтын адагта олон хүүгэдтэй бүлэнэр олошоржол байдаг. Нэрлэгдээшэ айлнуудые удаа дараалан дурдабал, Гурбазаров Дамбатан, Холхоев Дамбатан гээд лэ захагүй hубариха.

hүүлэй үедэ түбэй газетэнүүдтэ манай ороной хүн зоной үдэсэ тухай хөөрэлдөөн ходо болоно. Юуб гэхэдэ, хото городуудта ажаhуудаг хүнүүд ехэнхидээ нэгэ үхибүүтэй байдаг юм ха. Хоёр-гурбан үхибүүтэй бүлые улаан сурба гэжэ тоолодог. Иимэ ушарые эрдэмтэд юун гэжэ сэгнэнэб? Үсөөн үхибүүтэй байхаяа оролдолго обществодо, хүн зоной үдэсэдэ шүдэр болоно, тэрэ хадаа hайн юумэн бэшэ гэжэ эрдэмтэд хэлэдэг байна. Энэнь зүйтэйшье ха.

Үнэхөөрөөшье, зарим залуу бүлэнэр **бэеынгээ амарые** хараад, олон үхибүүтэй болохогүй гэжэ оролдодог гэжэ мэдээжэ. Олон үхибүү тэжээхын, хубсалуулхын, хүмүүжүүлхын тула түрэлхидэй горитойхон оролдолго хэрэгтэй гэжэ дээрэ халта дурдаа hэм.

Гэбэшье манай республикада олон хүүгэдтэй, үнэр баян бүлэнэр жэлhээ жэлдэ олошоржол байдаг. Олон хүүгэдые түрөөд, тэдэнээ hайнаар хүмүүжүүлжэ байдаг эхэнүүдтэ Эхэ-Герой гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгоhон гү ,али тэдэниие «Эхын алдар» гэжэ орденуудаар, эхын медальнуудаар шагнаhан тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указууд байд гээд лэ хэблэлэй хуудаhанда толилогдожо байдаг ха юм. Тэрэ Указуудые уншахадаа, сэдьхэлдэ баяр түрэдэг. Эхэ ороноймнай хүн зоной тоо бүри олошоржо байна, 250 миллионhоо үлүү гаража, 300 миллиондо дүтэлжэ байна гэжэ баярлахаш. Эхэ оронойнгоо хүн зоной үдэсэдэ манай республикын эхэнэрнүүд, габьяа солотой эжынэр өөрын нэмэри оруулна гэжэ баярлахаш.

Эхын габьяатай хүнүүдэй солые магтахадаа, тэдээндэ, тэдэнэй үри бэедэ зол жаргал үнэн зүрхэнhөө хүсэжэ, элүүр энхые үреэхэ дуран хүрэнэ.

Ц. ДОНДОГОЙ.

СЭРЭГШЭ, ЗУРААША

Владимир Цыденов мүнөө Номгон далайн сэрэгэй флодто алба хэнэ. Бүри бага наhанhаа зураха дуратай байhан юм. Урдаа саарhа дэлгээд, карандашаар ямар нэгэ **юумэ** хээлэжэ hууходань, «хүбүүмнай хэзээ нэгэтэ уран зурааша болохол байха» гэжэ түрэлхидынь сэдьхэжэшье магад. Хүн бүхэн түрэхын заабол нэгэ hайн юумэндэ дадалтай, дүршэлтэй байдаг шуу. Энэ шадабариень тон зүбөөр хүмүүжүүлхэдэ, саашанхи ябадалдань айхабтар туhатай, юрэдөө, наhанайнь эдлэхэ эгээл дуратай мэргэжэл болодог ха юм.

Тиихэдэ Володя дунда hургуулида hурахадаа уран зурагай зарим тэды нюусануудые мэдэхэ боложо, бүришье шуналтайгаар зурагша hэн. Зүгөөр үхибүүнэй зураг жэншэдгүй уран hайхан байгаагүй hааб даа.

Багшанарынь хүбүүнэй уран шадабарие сааг дарыдань хараадаа абажа, тон зүбөөр хүгжөөлгэхые, мүн ном судараа hайнаар шудалхыень оролдоhон юм.

Володя hургуулиингаа ханын газетые аятай зохидоор шэмэглэдэг, ажабайдалда яашье таарахагүй ёhо буруу үзэгдэлнүүдые шоо хараhан, шобто шүүмжэлhэн зурагуудые хэдэг байгаа. Тиихэдэнь үетэн нүхэдынь бүхы сэдьхэлhээ баясагша бэлэй.

Сэрэгшэ хүбүүн мүнөөшье уран зурагаар hонирхоно. Сүлөөтэй сагтаа Ленинскэ таhалгада hуужа, шэмэглэл гоёолтонуудыень зохёожо, уряа лозунгнуудые бэшэжэ байдаг. Гэхэтэй хамта, сэрэгшэдэй ажабайдалда сэхэ хабаатай гү, али залуу наhанай мартагдашагүй үзэг... лые, дүлэтэмэ hайхан ... дурые харуулhан зураг... дынь олон. hаяшаг Вла... мир Цыденов манай реда... цида хэды зурагуудаа э... гээгээ. Нэгэ хэдыень унш... шадай үзэмжэдэ табинабди.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: ... «Уулзалга». 2. «Холын-г... ваньда».



Ц. ГАЛСАНОВ

ШЭНЭ ШҮЛЭГҮҮДhЭЭ

1. КОММУНИС АЖАЛАЙ ХҮГЖЭМ

Хори, Хэжэнгын
хурьган тала дээр
Хонид маараладаад,—
хүгжэм таталанхай.
Хоёр аймагай хурдан
мүрысөөн
Холуур салгидаад,—
Эршынь зангиданхай!
Борьёо, Сэлэнгын
булган тайга соо
Вольфрам малтагдаад,—
дуунууд зэдэлэнхэй.
Буряад ороной
гурбан орден соо
Буйлан таблагдаад,—
зүрхым ээлэнхэй!
Аха Түнхэнэй
арюун тала дээр
Адуун атарлаад,
аршаан шэдэлэнхэй.
Хоёр аймагай
түрын наадан дээр
Коммунис ажалай
хүгжэм зэдэлэнхэй!

БАЙГАЛАЙ АЙЛШАД

Буряад,
Буряад дуулим оромнай
Уряал
Буряад, айлшадаа даллаа.
Алдарта Байгалай долгёон
дээгүүр
Айлшадай майхан
татагдаа.
Ангар, Сэлэнгын
солгёон соогуур
Амаралтын орон баригдаа.
Дүтын,
Холын—дэлхэйн аяншад
Дуутай
Шуутай, Байгалда буугаа.
Алдарта Байгалай
долгёон дээгүүр
Айлшадай энеэдэн
салгидаа.
Сэлэнгын, Ангарай
солгёон соогуур
Сэнгэлгын наадан
долгидоо.
Аршаан,
Сэгээ—сэржэм үргэгдөө,
Омолшин,
Тулын төөлэй үзэгдөө.
Алдарта Байгалай
эрье дээгүүр
Айлшадай аялга долгисоо.
Худанай, Сэлэнгын
эрье дээгүүр
Худа урагууд бололсоо.
Ерыт,
Ерыт ябагаар, онгосоор,
Агаар
Арюун,—амарыт ёhоор.
Алдарта Байгалай
долгёон дээгүүр
Айлшадай дуунууд
зэдэлээ.
Баянхан Буряадай
сэлгээн дээгүүр:
Баяртай!—гэлдээн
мэндэлээ.

Шог рассказ

ЗОГСЫШ, ЖАМБАЛ!

Жамбалай ажалдаа ерээд, хэхэ юумээ оложо ядаад, унтан болин hуутар, телефон ханхинаба. Арбаад жэлэй турша соо Жамбалда нэгэшье хүн нимэ эртэ хонходоогүй юм. Хэн хонходобо гээшэб, ямар хэрэгээр—гэhэн бодолнууд Жамбалай толгойдо сахилгаан мэтээр харбагдажа эхилбэ. Телефон ханхинажал байна. Багахан организациин багахан таhаг даадаг энэ хүн ехэл томоотойгоор трубка абаба. Тэрэ дороо трубкада үүдэнэй саанаhаа мэтэ hонороор эрэ хүнэй абяан дуулдашаба:

— Алло, Жамбал гүш, сайн байна?

«Хэн намай танижархиба гээшэб, намай танидаг зон Жамбал Доржиевич гэжэ нэрэ обогоорни хэлэдэг hэмнай, ямаршье hаа, ноён ха юмбиб, энэшни нэгэл убайгүй, бүдүүлиг амитан байба гээшэ, түргэн hалаха байна гэжэ шиидээд, Жамбал хэдыхэды хоолойгоо заhасагаагаад, шэрүүншэг хоолойгоор:

— Алло, хэндэ хэрэгтэйбта, таhагые даагша дуулажа байна? —гэбэ.

— Жамбал, намай мартаа гүш, билби даа— Дондок, hанаба гүш, Дондогби...? — гээд трубкада дуулдаба.

ДОНДОК гэhэн нэрэ Жамбалда үхибүүн наhыень hануулбашье, багынгаа нүхэртэй уулзаха дураниинь огто хүрэбэгүй. Дондогhоо хүндэ хэрэгтэй амитан гарахагүй. Эрдэм бэлигшьегүй, аха захашьегүй, арбаад жэл хони адуулжа, хонин шэнги дүйрэн болошоhон амитан бээз, хаанаhаа намайе энэ ехэ город соо олобо гээшэб? Хонишонтой хөөрэлдэжэ байхыемни харахадаа, сугтаа хүдэлдэг нүхэдни, дээгүүрхи ноёд hайдни юун гэжэ hанаха юм?—гэжэ сэдьхэхэдээ, Дондогто дотороо сухалдаадшье абаба. Тиигээд зөөлэхэнөөр:

— Дондок гүш? Багынгаа нүхэрые танингүй яахабиб, хэзээ ерээбши? —гэжэ ёhын тэдыдэ асууба.

— Үсэгэлдэр ерээд, шамай оложо ядааб. Ажалайнгаа газар заагаад үгэ, такси абаад мэнэ ерэхэб...

Яагаа hөөл юм, таксидахам гэжэ томоор аашалжа байнал, гэртээ асархадамни хүл гараашье аршахаа мэдэхэгүй, баабгай шэнги балбайтараа алхалаад лэ, ялагар поолыемни сараа гаратар сабхяараа шудараад гараха байха, тиигээд хубсаhаашье тайлангүй гоё диван дээрэмни «лас» байса hуушахадань, hамганаймни зүрхэн тогтошон алдаха юм ааб даа. Эдеэ уhа бэлдэхэ болохобди. Тогоогоор дүүрэн мяха, литр архи уугаагүйдөө садахагүй юм бэд даа, мүнгэнэй зоболон. Үшөө hогтоод бөөлжэхэ ,шашаха, салшаха hэн гү, юрэдөөл, Дондогhоо холохон байха байна гэжэ бодоод, бага таhагые даагша: хүдэлдэг газарни городой загоо хүлhэ аршаад абаб... Трубкада сүхэрэнгеэр hан... алдаха дуулдаад:

— Шимни багынгаа н... хэртэй уулзаха сүлөөгүй ... юмши даа, мүнөөл ха... уулзаа hаа гэжэ hанаа h... —гэхыень дуулахадаа, ер... hэн хэрэгыень мэдэхэ ю... хада юм даа, ши бэлээр олохошьегүй байхаш, яаха юм гээшэб? — гээд hанаата болохые оролдобо.

— hанааб, hанааб, универмагай хажуудаб гээ hэн гүш, угтажа сагаа бү бараарай. Би мэнэ гэhээр өөрөө ерэхэб. Сагаар ямар байнаш? —гээд, нүхэрынь баяртайгаар асууба.

Энэ муухайшни ерэхэнь лэ даа, яаха ёhотойб? Ямар амитаниинь адресыемни мэдэхэ байба гээшэб? Иигээд лэ дахалсаад hалахагүйнь гээшэ гэжэ тухайлхалаараа, Дондогоо үзэн ядажа эхилбэшье:

— Дондок, энэ дороошье ерэхэдэшни болохо байгаа, теэд бишни мүнөө суглаанда ошохо гэжэ байнаб.

— Удаан болохо гүш?

— Бүхэли үдэрөө болохо юм бэшэ аал даа.

— Үглөөдэр сүлөөтэй байха гүш?

— Байза, үглөөдэрнай ямар үдэр бэ?

— Четверг...

— Аа, червергдэшни би өөрөө суглаа зарланхайб.

— Пятницада ямарбши? —гээд Дондогой асуухада, тэрэнь зорёолхожо байhандал Жамбалда hанагдана.

Хүдөөгэй малшан аад, яагаа сүлөөтэй город ерээд зайжа ябадаг юм. Пятницада сүлөөгүйб гэхэдэмни, нютагаа бусаха сагынь ерэхэ юм бэшэ аал даа гэжэ шэбшээд.

— Пятницада, пятницада... байза юу түсэблэжэ байгаа бэлэйб даа?.. hанажархибаб... hамгамни хүдөө гарахам гэжэ байгаа hэн,— гээд, hамганайм үгыдэ гэртэмни ерэхэ гэжэ яахань даа гэжэ түр зуура ухаалдяад хэлэжэрхибэ.

— hамгандашни бэшэ, шамда ерээ ха юмбиб даа,— гэhэн абяа трубкада дуулахадаа урмаа хухараад:

— Нээрээшье зүб хэлэбэш, түрүүн ажалдамни ерээрэй, командировкодо гарашоогүй hаа, хүлеэжэ байхаб,— гээд, Жамбал сохын-гээшэ гү гэжэ Жамбал бо... доод:

— Үгы, шимни ямар х... рэгээр город ерээбши?—гэ... нялуухаhаар асууба:

Үшөө хөөрэлдэхэ арг... олдоhондо трубкада ехэл х... хюу абяан дуулдаад:

— Сессидэ ерэhэн аз... шамда гэжэ зорюута эрь... хониной мяха бэлэг асарhа... хүм даа,— гэбэ.

Иимэ hонин дуулан гэз... дээ, Жамбалай досоо нара... гарахадал гээд, аман соо... тарган эрьеын мяханай а... тан гутахадал болоод, ду... гарха гээд хэлэниинь ээдэ... дэшэбэ ха.

— Дондок, институтда hу... ража байна гүш, бишни ба... гынгаа нүхэртэ туhалха ёh... той гээшэб, шиниингээ хэр... гэй түлөө суглаанhаашье, ажалhаашье тэрьелхээр б... лэнби, энэ дороо намдаа х... рэжэ ерэ, намдаа туhалы... гэжэ гансата хэлэхээ яана... эшээ гүш? За, бараг даа.

— Үгы, эшээшьегүй... даа, республикынгаа Верхо... но Соведэй сессидэ ерээ hэ... — гэhэн харюу дуулахада... багахан таhагые даагш... зүрхэн хөөрэшөөд:

— Тиихэдээ шимни деп... тат болоно гүш? Иигээд л... миниингээ ажалай газар, г... рымни мэдээшэнгүй боло... шобо гүш, томоотойл боло... хүн байнаш даа.—гээд шо... лоодшье туршаба.

— Зай, тиихэдээ ерэх... мни гү? — гээд трубкаhа... асууба.

— Ерэ. ерэ... энэ дороо... — гэжэ мэгдүүгээр хэлэжэр... хёод, гансата үргэhөө сэли... шэнхэй Жамбал эрьеын мя... ханда толгойгоо эрьешоод... үйлсын зониие үй бута үй... мүүлэн гүйжэл, гүйжэл ябаа... бэлэй. Гансал хайшаашье... гүйжэ ябаhанаа өөрөө мэдэ... гүй hэн.

Юуб гэхэдэ, хаана байна... бши гэжэ Дондогhоо асуу... хаяа мартажархёо hэмна... даа.

Д. ДЫЛГЫРОВ.

ТААБАРИНУУД

hайхан басаган хатаржа
ерэhээр,
Хабхар амбаарта
хаагдашаба.
(хүнгэн автомашина).

Данха сагаан азарга
Далан дабхар тохомтой
(хуhан).

Дардайн hамган
Далан доолон хубсаhатай
(капуста).

Сэгээн шулуун сэг тудаа,
Сэсэн хүн таажа ядаа.
(гараараа таряа хаяха).

Амагүй аад,
Амтатай эдеэндэ дуратай
(hарьhан).

Газаа агта морин,
Гэртэ аргамжын үзүүр.
(Наранай туяа).

Баруун хойноhоо бадарhан
Базар-Садын хубилгаан.
(Бороо).

Тарган эжы
Тар-тар хайраа
(Нооhо ээрэхэ).

Хин талын адууе
Хнибэн хүхэ хуряаба.
Хүдөө талын адууе
Хүхэ түмэр хуряаба.
(Үбhэ сабшаха).

Долоон мянган адуунай
Дошхон гээшэнь аргагүй.
Дондог Миндаг хоёрой
Ургаша гээшэнь аргагүй.
(Загаhа бариха).

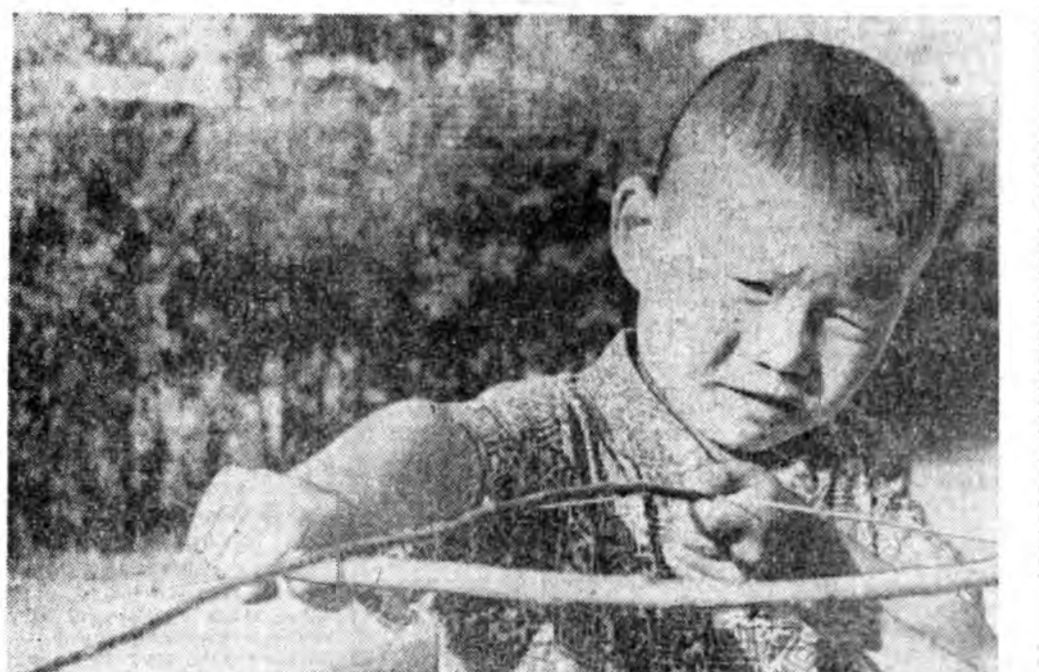
Оройгүй модондо
Хүзүүгүй шубуун hуугаа,
Эрхыгүй хүн буудаа,
Амагүй хүн эдеэ.
(гэр, саhан, наран, газар).

Хүр-хүр дуутай,
Хүхэ сэмбэ дэгэлтэй.
Гал шара нюдэтэй,
Газаа ябаха ёhотой.
(гулабхаа).

Шуур-шуур дуутай,
Шушаа торгон дэгэлтэй.
(hоно).

Бута буурал толгойтой,
Бурхан багшын
hуудалтай,
Тэмээн халюун зүhэтэй,
Тэнгэриин одон нюдэтэй.
(шара шубуун).

И. АНТРОПОВОЙ
суглуулбариhaa.
Эрхүүгэй областиин
Боохоной аймаг.



«Оно дээрэнь шэбшэжэ, уни гаратар уншаба...» О. МАКСИМОВАН фотоэтюд.

Үнэн болоhон
ушар

МЯХАША БААБГАЙ

«Восточные Саяны» колхозой Таhархайн фермын залуу үхэршэн Доржо Бадмаев үхэрнүүдээ Саяан уулын шэмэтэй ногоондо адуулжа ябаба.

Үдэhөө үнгэржэ байхада үхэршэн Доржо малайнгаа ехээр мөөрэлдэхэдэнь, юунэйшье болоhые ойлгожо ядаба. Малаадай гэжэ hаалишадай дунда нэршэhэн нэгэ үхэрэй доходжо ябахадань, мүн хажуудань байhан гурбан үхэрэй эндэ тэндээ шулгархай шуhатай болоhон байхадань, ойн оёорой hоно батаганаанда байжа ядаад, модоной гэшүүhэндэ дайруулаа ха гэжэ hанаба.

Үдэшын hаам болобо. «Үхэрнүүдыемнай юундэ шулга нюлга сохёобши»,— гэжэ hаалишадай үхэршэнөө хараажа байтарнь, Дулма Манзараева нэгэ үхэрөө үгылөөд, Доржодо хандаба:

— Улаагшаниием хаана хээд ерэбэш?

Доржо тэрэ дороо моринд оо мордожо, үдэшын харанхы болотор үхэрөө бэдэрбэ. Булаг дээрэшье, хаанашье үгы байба. Үглөөдэр үглөөгүүрынь бэдэрхэээ ошоходонь, Долгор эхэнь хамта ошолдобо. Үдхэн шэрэнги бургааhан соогуур гарахадань, газар ехээр оглорhон байба. «Энэшни ихэдээ баабгайhаа гараа гээшэ ха», —гэбэ. Саашаа харaашалхадань, модоной мүшэр, шэлбэhэд обоолоотой байба. Тэрээн доро гэдэhыень гаргаатай улаагша үнеэнэй hэе байгаа.

Энэ ушар тухай отделениие даагша Д. С. Андыков дуулахадаа, баабгай дахяад добтолжо болохо, тиимэhээ тэрэниие саг дары усадхаха хэрэгтэй гэжэ шиидээд, энэ хэрэгые Сундуй Пархаевта даалгаба.

Пархаев, үхэршэн Доржо гэгшэд баабгайн үхэр бариhан газарта ерэбэд. Шэнэhэн hургааг отолжо асарха гээд Доржын хажуу тээшээ халта ябахын тэндэ урдаhаань баабгай гаража ерэбэ. Доржо хоёр аматаараа хойно хойноhоонь буудажархиба. Баабгай тэндээ унаша ба.

Нигэжэ залуу үхэршэн хүбүүн ниитынгээ малай дайсаниие дараба.

Б. БИРБАЕВ.

Мүнөөдэр—физкультурнигуудай удэр

ХААНА, ЮУН БОЛОХОБ?

Республикын колхоз, совхоз, предприятинуудта мүнөөдэр физкультурнигуудай бүхэсоюзна үдэр зоной хабаадалгатай спортын мүрысөөнүүд үнгэргэгдэхэнь.

✪ Августын 9—10-най үдэрнүүдтэ Буряадай АССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион, түмэр замай техникумэй сагаалса буудалгын талмай, «Спартагай» уhанай станци дээрэ «Буряадай залуушуул» газетын шанда хүртэхын түлөө ГТО-гой программаар hонирхолтой мүрысөөнүүд үнгэргэгдэхэнь.

✪ Августын 10-най үдэр Соведүүдэй талмай дээрэhээ 30 километрэй зайда заншалта урилдааан үнгэргэгдэхэ. Урилдаанда республикымнай эрхимэй эрхим спортсменүүд хабаадалсаха юм. Урилдаан үдэрэй 12 часhaa эхилхэ.

✪ Августын 11-нэй үдэр республикын спортын бүлгэмүүд hайндэрэй hонирхолтой мүрысөөнүүдые үнгэргэхэ байна.

«Спартак» бүлгэмэй уhанай станци дээрэ каноэ, hэлюурдэлгээр, уhан дээрэ санаар урилдагшадай наадан болохо.

✪ Улаан-Үдэ хотын ажалшадай амардаг, сэнгэдэг паркда «Труд» бүлгэмэй шатаршад, даам наадагшад сугларжа, түрүү hуури эзэлхын түлөө наадаха юм. Мүн эндэ теннисээр өөр хоорондоо түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн болохо.

✪ Ленинэй орденто ЛВРЗ-гэй спортсменүүд Буряадай АССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ эрэшүүлэй дунда футболоор блиц-турнир үнгэргэхэ.

✪ «Забайкалец» гэжэ спортын клубай стадион дээрэ авиазаводой хүдэлмэришэд сугларжа, ГТО-гой нормо тушааха байна. Бүхы мүрысөөнүүд үдэрэй 11 часhaa эхилхэ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда. «Илалтада шармайнабди»— мүрысөөндэ хабаадагшын үгэ. Хүдөө ажахын шэнжэлэл. Орон доторой hонин.

Хоёрдохи хуудаhанда. Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ. «Үбhэ тэжээл бэлдэлгэ — хамтымнай хэрэг» — Л. Хореновэй статья. Редакцида ерэhэн бэшэгүүдhээ.

Гурбадахи хуудаhанда: «Эхэ оронтоёо нэгэн хамта» — очерк. Физкультурнигай үдэртэ зорюулагдаhан материалнуудай суглуулбари. Хилын саанаhаа.

Дүрбэдэхи хуудаhанда: Нютагай hонин. АПН-эй материалнууд.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 12.00—«Спортын hонин».

«Орбита». 13.05 — hүүлэй hонин. 13.10 — Мультфильмнүүдэй программа (үнгэтэ). 13.40 — Телевизор харагшадай бэшэгүүдээр зохёогдоhон хүгжэмтэ программа. 14.10 —«Мүнөөдэр —физкультурнигуудай бүхэсоюзна үдэр» (үнгэтэ). 14.25 — «Ан амитадай аймаг» (үнгэтэ). 15.30—15.40 — Забhарлалга. 15.40—«Элүүр энхэ байлга» — эрдэм дэлгэрүүлгын программа. 16.10 — «Совет ороной үхибүүд». «Хододоо наратай байг лэ» — телевизионно документальна фильм түрүүшынхеэ харуулагдаха. Узбегэй ССР-эй Сыр-Дарьягай районой В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ, Социалис Ажалай Геройн Юлдашева оролто үгэ хэлэхэ (үнгэтэ). 17.05 — Л. Герольдын «Тщетная предосторожность» гэжэ балет (үнгэтэ). 19.00—«Время»— мэдээсэлэй программа. 19.30— Регби наадалгаар Москвадаxи уласхоорондын мүрысөөн. Түгэсхэлэй наадан (үнгэтэ). 20.10 — «Театртай уулзалганууд». 21.40—21.50 — Забhарлалга. 21.50—«Дашь БАМ!» — документальна фильм түрүүшынхеэ харуулагдаха (үнгэтэ). 22.00— Олег Лундстремэй хүтэлбэри доро эстрадын оркестрэй концерт (үнгэтэ). 22.45 — «Поэзи» А. Софронов шүлэгүүдээ уншаха.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

□«БУРЯАД ҮНЭН»□ 1974 оной августын 10. □ 4 дэхи хуудаhан □ Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР. Н 01571. Заказ № 0044